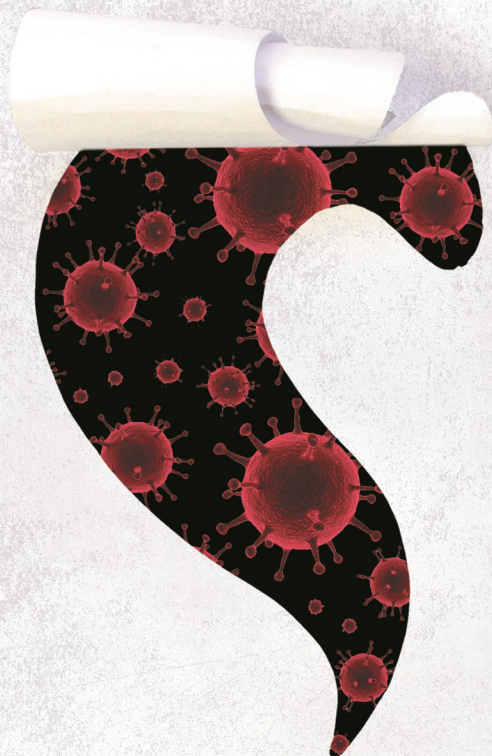

کرونا، پاسخ به شبهات

پاسخ به شبهات

جمعی از نویسندگان

پس از

شیوع بیماری کرونا، همدلی و

ایشان مردم ایران، شجاعت و جدیت کادر

پزشکی، حضور تحسین برانگیز روحانیون و فعالان

جهادی و همگرایی مسئولین نظام اسلامی، جلوه‌های

زیبایی از صفات پسندیده آحاد مردم را نشان داد. در این

میان، افراد و جریان‌هایی تلاش کردند که شیوع بیماری

کرونا را دستمایه‌ای برای حمله و هجمه به باورهای

دینی و ارزش‌های انقلابی و ملی مردم ایران، قرار دهند.

آنچه در این کتاب بدان پرداخته شده است پاسخ به برخی

شبهاتی است که توسط برخی جریان‌ها و افراد در

فضای رسانه‌ای با هدف ایجاد تردید و

خدشه در مبانی اعتقادی و ارزشی

مردم مطرح شده است

نشانی: قم، خیابان شهید صدوقی (ره)، مجتمع شهید صدوقی (ره)، فاز ۳

سندوق پستی: ۳۵۱۵۸/۴۶۶ تلفن: ۰۲۵-۳۲۹۲۲۵۱-۶۰

howzeh@andisheqom.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسنامه:

عنوان و نام پدیدآورندگان: کرونا و پاسخ به شبهات/ جمعی از نویسندگان

تهیه کننده: مرکز مطالعات و پاسخ گویی به شبهات

مشخصات نشر: قم، مرکز مدیریت حوزه های علمیه، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری:

شابک: ۳-۳۲-۶۱۶۳-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

شناسنامه افزوده:

شناسنامه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتاب شناسی ملی:

مرکز مطالعات و پاسخ گویی به شبهات

کرونا و پاسخ به شبهات

تألیف: جمعی از نویسندگان

تهیه کننده: مرکز مطالعات و پاسخ گویی به شبهات

ناشر: انتشارات مرکز مدیریت حوزه های علمیه

چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۹

شمارگان: ۳۰۰۰

قیمت:

شابک: ۳-۳۲-۶۱۶۳-۶۲۲-۹۷۸

تلفن: ۰۲۵-۳۲۹۲۳۵۱

تلفکس: ۰۲۵-۳۲۹۴۰۱۷۷

آدرس: قم - ۴۵ متری صدوق، مجتمع آیت الله شهید صدوقی (ره)، فاز ۳

آدرس انتشارات: قم - خ معلم، جنب بیت امام خمینی (ره)، نمایشگاه دائمی کتاب حوزه های علمیه

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۵۴۷

«کرونا» و پاسخ به شبهات

جمعی از نویسندگان

- ۱۵: تبیین ناپذیری اعتقاد به امام‌زمان علیه السلام و وجود بلاها ۶۱
- ۱۶: طب اسلامی و بی‌ارزش انگاری دستاوردهای پزشکی ۶۵
- ۱۷: ناهمخوانی سفارش‌های دین با دستورهای بهداشتی ۶۷

فصل دوم: قم هراسی و تقدس زدایی از حرم و حوزه

- ۱۸: روایات در امان بودن قم در بوته آزمون کرونا ۷۲
- ۱۹: کرونا و برافتادن قداست قم و حرم حضرت معصومه ۷۶
- ۲۰: دانش پژوهان جامعه‌المصطفی عامل اصلی شیوع کرونا ۸۰
- ۲۱: توصیه به دعا و توسل یا بازی با جان مردم ۸۲
- ۲۲: قم و قداست‌های ساختگی ۸۴
- ۲۳: دخالت علمای حوزه در قرنطینه نشدن قم ۸۸
- ۲۴: علمای دین مخالفان همیشگی با راهکارهای بهداشتی ۹۱
- ۲۵: فتوا به حلال شدن الکل با وجود کرونا ۹۴
- ۲۶: فقیهان شیعه و استمداد از کافران ۹۶

فصل سوم: هجوم به نظام اسلامی

- ۲۷: پنهان کاری جمهوری اسلامی در اطلاع‌رسانی درباره کرونا ۱۰۲
- ۲۸: آمارهای جمهوری اسلامی درباره قربانبان کرونا ۱۰۶
- ۲۹: ضرورت ساختن بیمارستان به‌جای اماکن زیارتی ۱۰۹
- ۳۰: افزایش قدرت نظامی یا رسیدگی به سلامت مردم ۱۱۳
- ۳۱: کرونا و فرصت طلبی سلطنت‌طلبان ۱۱۵
- جمع بندی ۱۱۷
- کتابنامه ۱۱۹

فهرست مطالب

مقدمه ۷

فصل اول: مبارزه با دین و مناسک مذهبی

- ۱: کرونا و جان گرفتن دوباره تعارض علم و دین ۱۲
- ۲: ناکارآمدی نگاه الاهیاتی به مسأله بلا ۱۷
- ۳: گره‌گشایی علم و بی‌نیازی از دین ۲۲
- ۴: تردید در قدرت مطلق خدا با شیوع کرونا ۲۵
- ۵: خرافه گرایی عاملی برای شیوع کرونا و تأخیر درمان ۳۰
- ۶: چالش علم و قدرت امامان شیعه با کرونا ۳۳
- ۷: ادعای دارالشفا بودن مکان‌های مقدس و لزوم گندزدایی آن ۳۶
- ۸: کرونا، آغازگر رنسانس دینی و فرهنگی در جامعه ایرانی ۴۱
- ۹: شفا جستن در بیمارستان نه حرم ۴۵
- ۱۰: کرونا و لزوم بازاندیشی در نذرها ۴۸
- ۱۱: چالش اندیشه شرک‌آمیز توسل با کرونا ۵۰
- ۱۲: ناهمخوانی توصیه به دعا با تلاش برای ساخت واکسن کرونا ۵۲
- ۱۳: کرونا و اثبات بی‌تأثیری حرم و زیارت ۵۴
- ۱۴: کرونا و تعارض با انگاره حمایت امام زمان علیه السلام از شیعیان ۵۸

فراوان، به القای شبهات و شایعات بر علیه نظام اسلامی و آرامش جامعه پرداخته و با شدت بخشی رسانه‌ای به آلام ناشی از کرونا، ضریب تحمل مردم را تقلیل داده و به نوعی آنها را در مقابل نظام اسلامی قرار دهند؛ اما غافل از آن‌که مردم بصیر ایران همچنان بیدارند و با هوشیاری کامل توطئه‌های دشمن را در هر زمانی با اقتدار کامل خنثی کرده و می‌نمایند.

کتاب «کرونا و پاسخ به شبهات» که در پیش‌روی شما فرهیخته ارجمند قرار دارد، حاصل رصد، مطالعه، طبقه‌بندی و چکیده‌سازی صدها شبهه پیرامون کرونا و پاسخ به مهم‌ترین آنهاست که در مرکز مطالعات و پاسخگویی به شبهات، تحقیق و تدوین گردیده است.

امید آنکه این گام ناچیز بتواند مردم عزیز و مؤمن ایران را در حفظ هوشیاری و آگاهی مؤثر در برابر توفان شبهات و شایعات یاری کند.

بدین‌وسیله از همه همکاران و پژوهشگران عزیز که در تدوین و آماده سازی این امر جهادی ایفای نقش نمودند، خصوصاً حجج‌اسلام‌والمسلمین آقایان عبدالرحیم رضاپور (مدیر گروه کلام و فلسفه)، محمود امیریان (دبیر گروه کلام و فلسفه)، حمید کریمی (کارشناس پژوهش)، احمدرضا دردشتی (مدیر گروه شبهه‌شناسی)، علی اصلا‌ن‌زاده (دبیر گروه شبهه‌شناسی)، رمضانعلی حسنی (کارشناس گروه شبهه‌شناسی)، ابوالحسن بکتاش (مدیر گروه سیاست و جامعه)، سیدروح‌الله لطیفی (دبیر گروه سیاست و جامعه)، علی‌اصغر فروتن (دبیر گروه روانشناسی و اخلاق)، نصرالله درویشی (مدیر اداره پشتیبانی علمی)، روح‌الله رضوی (مدیر اداره فناوری)، حسن رضایی‌مهر (ناظر علمی) و آقای سجاد ناصری (کارشناس اداره فناوری)، تقدیر و تشکر نموده و موفقیت روزافزون آنها را از خداوند متعال خواستارم.

حسن رضایی‌مهر
رئیس مرکز مطالعات و پاسخ‌گویی به شبهات

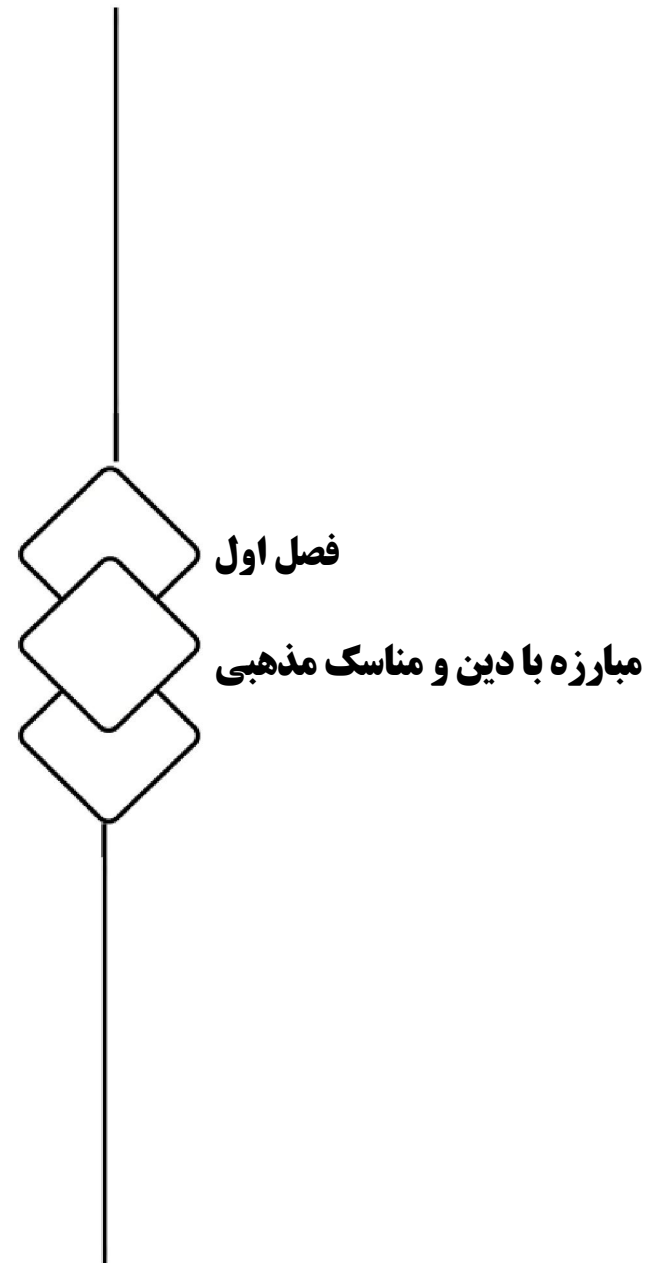
مقدمه

امروز بر هیچکس پوشیده نیست که نظام سلطه در مسیر تسلط‌گرایی و با هدف توسعه اقتدار خویش بر جهان و جان انسان‌ها، از هر اقدامی در این راستا با ابزارهای مختلف فروگذار نکرده و ارتکاب امور غیرانسانی و جنایات بشری را مانعی برای دستیابی به این هدف قلمداد نمی‌کند.

در این میان شکی نیست مهمترین ابزار نظام سلطه در دستیابی به اهداف شوم خود، رسانه‌های متنوع و متعدد است تا از این طریق بتواند بنیان‌های فکری و عقیدتی انسان‌ها را تخریب کرده و با گسستن ارتباط انسان با ارزش‌های هویت‌بخش، پروژه خود را که گرفتاری بشریت در دام سرگشتگی، ناامیدی و بی‌هویتی و در نهایت سلطه‌پذیری جهان‌خواران سلطه‌ورز است، را دامن زند.

بدیهی است مهمترین وظیفه فرهیختگان جوامع بشری و دینی در وضعیت موجود، اهتمام وافر به روشنگری آحاد جامعه نسبت به جریان‌های فعال معاند و در خدمت نظام سلطه و نیز اهداف و شگردهای عملی آنها در شبهه‌افکنی و القای مطالب غیرواقع و تردیدآمیز است.

بروز و شیوع کرونا، بهانه‌ای گردید تا دشمنان ایران اسلامی، فارغ از ابتلای جهانی آن، با تمام توان و ظرفیت رسانه‌ای خویش و با تراکم خبری

کرونا و جان گرفتن دوباره تعارض علم و دین

علمای دینی همواره بلاها و مشکلات اجتماعی را ناشی از گناهان انسان‌ها یا امتحانات الهی معرفی می‌کردند؛ اما ویروس کرونا و فراگیری خطرناک آن موجب شد که همه تبیین‌ها و تفسیرهای گذشته را فراموش کرده و در مقابل نظر پزشکان تسلیم شوند و برای در امان ماندن از این بیماری حتی همه مکان‌ها و مراسم‌های مذهبی را تعطیل کنند!

۱. این شبهه یکی از مصادیق شبهه تعارض علم و دین است. تعارض علم و دین یک از انگاره‌های فلسفی و فرهنگی دنیای غرب است که بر جهان اسلام قابل انطباق نیست. مبانی و آموزه‌های دین اسلام هرگونه تعارض مستمر و واقعی میان علم و دین را نفی می‌کند. از نگاه اسلام دین و علم مکمل یکدیگر و هرکدام به بخشی از واقعیت هستی نظر دارند. هیچکدام از معارف و آموزه‌های دین، علم صحیح را نفی نمی‌کند و علم تجربی صحیح و اطمینان‌بخش نیز هیچکدام از معارف و آموزه‌های معتبر دین را نفی نخواهد کرد.

سواى آن‌که در این شبهه، منشأ طبیعت داشتن ویروس کرونا، مسلم

ویروس کرونا هرچند جهان را درنوردیده و جامعه جهانی خصوصاً کشورهای مدعی علم و تکنولوژی و مدیریت پیشرفته را بیش از دیگر کشورها به مخاطره انداخته است، اما دشمنان ایران اسلامی با چشم‌پستن بر فراگیری جهانی بیماری کرونا، و بزرگ‌نمایی تأثیر کرونا در ایران، تمام تلاش خود را بر تضعیف اقتدار نظام اسلامی و ایمان مردم بصیر ما قرار داده‌اند.

در این میان یکی از هجمه‌های روانی - رسانه ای دشمن، القای شبهه در حوزه‌های مختلف ارزشی از جمله امور اعتقادی و باورهای دینی مردم است.

آنچه در این بخش خواهد می‌آید مهمترین شبهات اعتقادی و پاسخ به آنهاست؛ شبهاتی که این روزها با بهانه ویروس کرونا در ایران دامن زده شده است.

انگاشته شده و بر اساس آن به بحث تعارض علم و دین دامن زده شده است، در حالی که بحث تعارض این دو مقوله، در فرضی است که نظریه دست ساز بودن ویروس کرونا توسط دشمنان بشریت، بعدها به اثبات نرسد که در آن صورت، پیدایش و شیوع کرونا هیچ ارتباطی با بحث تعارض علم و دین نخواهد داشت.

۲. جهانی که در آن زندگی می‌کنیم بر پایه نظام علّیت بنا شده است. در این جهان هر پدیده‌ای دارای علت‌های مادی و معنوی است. بیماری و سلامت انسان‌ها نیز علل و زمینه‌های مادی و معنوی خود را دارد. به حکم عقل، دین و تجربه، رعایت مسائل بهداشتی و ایجاد زمینه‌های سلامت، موجب بالا رفتن احتمال سلامتی و کاهش بیماری‌ها و عدم رعایت این امور موجب افزایش بیماری و فزونی احتمال اختلال در سلامت فردی و عمومی است. دانش پزشکی از دانش‌های ریشه‌دار و کهن بشری است که بر اساس تجربه و تحقیقات دامنه‌دار بشر درباره علل، عوامل و نشانگان و راه‌های درمان بیماری‌ها و نیز کیفیت نگهداشت و بالابردن بهداشت جسمی، پدید آمده و اکنون دوران بالندگی خود را طی می‌کند. دین اسلام نه تنها به دانش پزشکی و تغذیه بی‌اعتنا نبوده؛ بلکه خود در بالندگی آن نقش مهمی داشته است. در قرون نخستین اسلام بسیاری از پزشکان پرآوازه، خود از عالمان و فقیهان دینی بوده‌اند. با این وجود آیا می‌توان ادعا کرد که همه بیماری‌ها، نشانگان تشخیصی و راه‌ها و داروهای درمانی آن توسط دانش پزشکی کشف و معرفی شده است؟ آیا می‌توان ادعا کرد که علت همه بیماری‌های جسمی تنها و تنها ویروس‌ها و باکتری‌های مضر است و امور معنوی و روحی در بیماری و سلامت جسم نقشی ندارد؟ یقیناً هیچ‌کس نمی‌تواند چنین ادعایی بکند و اساساً چنین ادعایی از نظر عقل و علم مردود است! بنابراین علت یا علل مشکلات جسمی همچنان‌که می‌تواند مادی باشد،

ممکن است معنوی بوده و به سبب رفتارهای غیراخلاقی و غیرشرعی انسان‌ها باشد. علل معنوی، علل بعید پدیده‌ها است و علل مادی، علل قریب آن. علل بعید همواره از طریق تأثیر بر علل قریب، عمل کرده و حوادثی را ایجاد می‌کند. توجه به علل قریب حوادث و غافل‌شدن از علل بعید، موجب ماندگاری مشکلات است؛ بنابراین توصیه عالمان دین به رعایت امور بهداشتی، علاوه بر اینکه توصیه خود دین است، به خاطر جامع‌نگری نسبت به حوادث جهان است. زمینه‌ها و علل بیماری و سلامت جسمی و روحی، در زمینه‌ها و علل مادی، محدود نیست و مسائل اخلاقی و معنوی هم در این خصوص علیت دارد؛ هرچند ممکن است تأثیر علل معنوی در سلامت و بیماری جسمی، با وساطت همان علل مادی صورت پذیرد؛ اما اینکه علل مادی در همه موارد، تأثیر قطعی و خودبنیادی در بیماری و سلامت جسمی داشته باشد، سخن کامل و درستی نیست. ادیان الهی به ما آموخته است که مهربانی، بخشنده‌گی، خوش‌اخلاقی، خیرخواهی، پاک‌دستی، پاکدامنی و دیگر فضائل اخلاقی و مهم‌تر از همه ارتباط معنوی و عمیق با جان جهان و مبدأ و منتهای عالم وجود، یعنی خداوند مهربان، علت نخستین همه خیرها و سودمندی‌ها است؛ همچنان‌که نامهربانی، بخل، حسد، مردم‌آزاری، دروغ، تباه کردن حقوق انسان‌ها، بی‌اعتنایی به ارزش‌ها و حدود الهی و ارتکاب گناهان ریشه بسیاری از نابسامانی‌ها و مشکلات بشر است. پیامبران و امامان علیهم‌السلام هرگز علت‌های مادی را نفی نکرده‌اند؛ بلکه چشم انسان را از محدود ماندن در اسباب مادی به افقی گسترده‌تر و عمیق‌تر در عالم هستی باز کرده‌اند؛ از این رو همپای توجه به علت‌های مادی می‌بایست به علت‌های معنوی نیز توجه شود و برای پیشگیری از مشکلات، حل نابسامانی‌ها و بالابردن کیفیت زندگی، لازم و ضروری است که هم از علت‌های مادی و هم علت‌های معنوی غافل نمانیم.

امروزه علم روان‌شناسی و جامعه‌شناسی در کنار عقل و دین، بر اهمیت اخلاق و معنویت و نقش آن در بهزیستی انسانی در ابعاد گوناگون زندگی تأکید می‌رود؛ حتی جامعه‌شناسان ملحدی مانند مارکس و برهم دین و معنویت را موجب انسجام و یکپارچگی جامعه و در نتیجه عامل بسیاری از خیرها و سودمندی‌های عمومی می‌دانند. دین و معنویت موجب معنایافتن و هدفمندی زندگی و ایجاد امید در دل‌های انسان‌ها شده و انسان‌ها را از احساس تنهایی و وحشت می‌رهاند؛ هرچند این آثار بخشی از آثار غیرمادی دین و معنویت است و تبیین آثار تکوینی و حقیقی آن در گستره وجود انسان تنها در اختیار پیامبران الهی است. تحقیقات پزشکی و روان‌شناسی تجربی بر این امر تأکید دارند که نظام سلامت جسمی، بسیار بیش از آنچه انسان‌ها تصور می‌کنند به سلامت فکر، احساس و فرایندهای روان‌شناختی افراد بستگی دارد. آن‌چنان‌که بیماری فکر و عاطفه می‌تواند جسم انسان را تضعیف و آماده گرفتارشدن به انواع بیماری‌های دشوار و کشنده کند. امروزه بسیاری از بیماری‌ها را بیمارهای روان‌تنی می‌نامند؛ زیرا اعتقاد بر این است که در دوران مدرن به‌واسطه پیچیدگی و دشواری زندگی، دسترسی انسان‌ها به خواسته‌ها و اهداف فردی با سختی زیادی همراه است و این امر تنیدگی و فشار زیادی را بر روان انسان‌ها تحمیل می‌کند؛ استرس مهم‌ترین عامل بیماری در جهان امروز است. دین، معنویت و اخلاق با ارائه سبک زندگی مبتنی بر اهداف متعالی، ارزش‌های اصیل و دست‌یافتنی، معنابخشی، امیدآفرینی و پیشگیری از بسیاری از رفتارهای مخرب و آسیب‌زا به سلامت جسمی و روانی بشر، خدمتی بی‌بدیل ارائه می‌کند. دین و معنویت، یاریگر و کامل‌کننده دانش پزشکی در شناخت، پیشگیری و درمان بیماری‌ها و بالابردن کیفیت سلامت جامع‌نگر انسانی است و هرگز در قامت رقیب و مخالف با دانش‌های ریشه‌دار انسانی ظاهر نشده است. دین اصیل و حقیقی با عقل و

دانش صحیح در تضاد نیست؛ بلکه مکمل و مؤید آن است؛ بنابراین توصیه به رعایت مسائل بهداشتی و پزشکی اساساً هیچ منافاتی با رعایت مسائل معنوی، توبه و توسل ندارد و این هر دو در کنار هم می‌توانند مشکلات را حل کنند. همان دینی که گناهان را علت برخی از بیماری‌ها و مشکلات انسان‌ها معرفی می‌کند، بی‌توجهی به بهداشت و مسائل پزشکی را هم نامطلوب و حتی حرام دانسته و بر نقش آن در بروز بیماری و فقر تأکید می‌کند.

همه مشکلات بشر را برطرف کند، انتظاری است که با واقعیت علم سازگار نیست و هیچ عالم و فیلسوف علمی هم آن را ادعا نکرده و تاکنون هم تحقق نیافته است. دین در کنار علم و مکمل آن بوده و در صدد تکمیل کاستی‌های ذاتی آن است. این دو هدیه الهی در کنار هم می‌توانند زندگی بشر را سعادت‌مندانه‌تر کنند.

۲. عقل، تجربه و دین^۱ هر سه بر این مسئله تأکید دارند که انسان‌ها در اموری که به آن دانا نیستند و دانایی در آن نیازمند تخصص و دانش منظم و عمیق است، می‌بایست به متخصصان و عالمان شناخته شده و امین رجوع کنند. این حکم عقلانی و دینی، مطلق است و همه امور دنیایی و معنوی انسان را در همه شاخه‌ها و ابعاد شامل می‌شود؛ عقل سلیم و ذوق عقلانی بشر چنان با این مسئله آشنا است که هرکس بدون مشورت با افراد دارای صلاحیت، به کاری که در آن تخصص و دانش کافی ندارد، دست زده و گرفتار آسیب گردد، بی‌درنگ از سوی عاقلان سرزنش می‌شود. براین اساس همچنان که همه مردم و از جمله پزشکان باید در مسائل مربوط به معنویت و دین به عالمان و متخصصان دین‌شناس و معنویت‌شناس مراجعه کنند و از تخصص آنان در امور دینی و معنوی بهره گیرند، عالمان و متخصصان دینی هم موظف‌اند در امور پزشکی به پزشکان کارآزموده و امین مراجعه کنند. بی‌اعتنایی به نظر پزشکان با تجربه و مورد اعتماد، از نظر دین و عقل محکوم است؛ همچنان که بی‌اعتنایی به امور معنوی و نظر متخصصان دینی از سوی دیگران، مردود و غیرمنطقی است.

۳. همان دینی که انسان‌ها را به دعا، توبه، توسل به ارواح پاک و متعالی

۲

ناکارآمدی نگاه الاهیاتی به مسئله بلا

ویروس کرونا می‌تواند رنسانس بزرگی در فکر مذهبی ایجاد کند و نگاه آسمانی به رویدادهای زمینی را دگرگون کند! اکنون نگاه الاهیاتی به بلاها و مشکلات طبیعی و اجتماعی در برابر نگاه علمی، منفعل شده و بر همه روشن گردید که تنها علم می‌تواند به بشر کمک کند تا بر این بحران‌ها غلبه کند؛ نه آنچه دین و علوم دینی می‌گوید! نگرشی که به دیده تحقیر در علم تجربی می‌نگریست، امروز از علم تجربی انتظار گره‌گشایی دارد!

۱. این شبهه بر مبنای علم‌پرستی و تقلیل همه پدیده‌ها و فرایندهای هستی به امور محسوس و قابل تجربه حسی بنا شده است. علم تجربی با وجود خدمات بزرگی که از ابتدای خلقت انسان تاکنون به بشریت نموده و گره‌های فراوانی که از مجهولات و مشکلات انسان‌ها گشوده است، تنها به جهان محسوس و ملموس اختصاص دارد و توانایی رازگشایی از همه لایه‌ها و مراتب هستی و انسان را ندارد؛ علم تجربی تنها می‌تواند بخشی از پدیده‌های محسوس را بررسی و از ماهیت مادی و روابط میان پدیده‌ها شناخت حاصل کند. این انتظار که علم همه مجهولات بشر را معلوم کرده و

۱. «... فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ»؛ اگر چیزی را نمی‌دانید از دانایان به آن برسید!؛ نحل: ۴۳.

اولیای الهی، اخلاق حسنه و پرهیز از بداخلاقی‌ها و ارتکاب محارم الهی تشویق و توصیه می‌کند و گناه و بداخلاقی را عامل بسیاری از مشکلات و بیماری‌ها می‌داند، رجوع به متخصصان در امور مهم را هم واجب دانسته و بی‌اعتنایی به آن را گناه و موجب عقوبت می‌شمارد؛ در این راستا سخنان بسیاری از معصومان علیهم‌السلام صادر شده که اهمیت مسئله از نگاه دین را آشکار می‌کند. امام علی علیه‌السلام می‌فرماید: «کسی که (مشورت را وانهد) و به رأی خود استبداد ورزد، هلاک می‌شود».^۱

لزوم رجوع به متخصصان در امور دین و دنیا از احکام خود دین است و کسی که به آن بی‌اعتنایی کند، به امر دین بی‌اعتنایی کرده است؛ بنابراین اگر پزشکان امین و کارآزموده تشخیص دهند که برخی از مراسم‌های جمعی اعم از مذهبی و غیرمذهبی باید موقتاً تعطیل شود تا از شیوع ویروس و بیماری کاسته شود، عمل به توصیه این متخصصان از سوی خود دین و پیشوایان دین واجب شمرده شده است.

۴. اگر مراد از این سخن که روحانیون و افراد مذهبی با علم و دانش انسانی مخالف بوده و در آن به دیده تحقیر می‌نگریسته‌اند، کلیسائیان قرون وسطای مسیحی باشد، باید گفت آری! تقابل کلیسائیان با یافته‌های علمی و در پی آن، شکست یا ناکامی الهیات قرون وسطای مسیحی در این باره، عملکردی غیر مقبول است، اما این مسئله ربطی به الهیات اسلامی و سیره عالمان اسلامی در این خصوص ندارد. از این روی، اتهامی بسیار زشت و دور از واقعیت است. نه تنها در هیچ آیه و روایت معتبری، دانش‌های انسانی

۱. نهج البلاغه، حکمت ۱۶۱.

کم‌اهمیت تلقی نشده، بلکه آیات و روایات فراوانی بر اهمیت و لزوم یادگیری دانش‌های مورد نیاز انسان‌ها، حتی با دانش‌آموختن از کافران و مشرکان، تأکید شده است. در طول تاریخ پس از اسلام بسیاری از عالمان مطرح و برجسته علوم طبیعی، خود در کسوت روحانیون و از عالمان دینی بوده‌اند. «خواجه نصیرالدین طوسی» و «ابوریحان بیرونی» نمونه‌هایی برجسته از اتحاد علم و دین به‌شمار می‌رفته‌اند. امروزه هم بسیاری از دانشمندان و صاحب نظران در علوم انسانی و طبیعی در همه جای دنیا از مؤمنان و معتقدان به ارزش‌های دینی و اسلامی‌اند. آیا پزشکیانی که در کشور ما هم اکنون با اقتدار و تعهد مثال‌زدنی، مشغول کمک به بیماران‌اند، مسلمان و مؤمن نیستند؟!

۵. این ادعا که تنها علم تجربی می‌تواند مشکلات بشر را برطرف کند، ادعایی بی‌دلیل و دقیقاً مخالف با واقعیت زندگی است. نه عالمان علوم تجربی چنین ادعایی دارند و نه علم بشر در عمل توانسته است همه مشکلات بشر را برطرف کند. علم تجربی هرچند خدمات زیادی به انسان‌ها کرده و در مجموع، زندگی را قدری آسان‌تر نموده است؛ اما نه تنها همه مشکلات را برطرف نکرده، بلکه مشکلات دیگری برای بشر ایجاد کرده است. بسیاری از بیمارهای صعب‌العلاج و لاعلاج، مثل برخی از سرطان‌ها - که در موارد زیادی معلول پیشرفت‌های علمی و صنعتی و فن‌آوری است - هنوز برای علم پزشکی ناشناخته است و درمان قطعی پزشکی ندارد. برخی از روش‌های درمانی و داروهایی که بشر به‌واسطه علم تجربی ساخته، خود دارای عوارض جانبی است و اگرچه عوارض بیماری خاصی را برطرف می‌کند؛ ولی ممکن است مشکلات و ناراحتی‌های دیگری برای مصرف‌کننده ایجاد کند. در همین موضوع ویروس کرونا، دانشمندان زیست‌شناس و

پزشکان با صراحت اعتراف می‌کنند که ماهیت این ویروس ناشناخته است و در حال حاضر هیچ دارویی برای آن وجود ندارد و به همین جهت پزشکان تصریح می‌کنند که بهترین درمان این بیماری، پیشگیری از ابتلای به آن است! بنابراین دست کم در حال حاضر علم پزشکی و ویروس‌شناسی نتوانسته است این مشکل را برطرف کند؛ البته این موضوع چیزی از اهمیت علم تجربی کم نمی‌کند، اما یقیناً بطلان علم پرستی را فریاد می‌زند!

۳

گره‌گشایی علم و بی‌نیازی از دین

با آمدن ویروس کرونا و به حاشیه رفتن مسائل دینی و پررنگ شدن توصیه‌ها و راهبردهای پزشکی و بهداشتی این پرسش مطرح می‌شود که اگر با رعایت بهداشت و دارو به درمان می‌رسیم چه نیازی به توصیه‌های معنوی دین وجود دارد؟ وقتی علم گره‌گشایی می‌کند، به دین چه نیازی است؟!

۱. در شناخت نقش دین و علم در زندگی انسان، توجه به رسالت هرکدام ضروری است. دین به گستره و عمق گسترده جهان و روابط کلی و نامحسوس پدیده‌ها اشراف و اهتمام دارد، اما علم تجربی تنها به پدیده‌ها و روابط جزئی و محسوس میان آن می‌نگرد و بیش از این هم توان ندارد. جهان تنها در ماده و مادیات منحصر نیست و هستی وسیع‌تر و عمیق‌تر از جهان مادی و محسوس ما است، شناخت آن حقایق و هماهنگ شدن با آن نیز مسئله مهمی است که در رفاه و آسایش دنیایی و سعادت ابدی ما تأثیر قطعی دارد؛ به همین سبب برای زندگی سعادتمندانه، هم به علم و هم به دین نیازمند هستیم.

۲. با توجه به نکته اول، علم پزشکی به زمینه‌ها و عوامل مادی بیماری

می‌پردازد و برای آن نسخه درمانی متناسب با یافته‌های خود ارائه می‌کند، اما دین علاوه بر تأیید علم پزشکی و ارائه برخی از توصیه‌های پیشگیرانه بهداشتی و طبی، به توصیف و تبیین زمینه‌ها و عوامل معنوی و فرامادی بیماری‌ها اهتمام دارد و برای درمان آن نسخه‌های متناسبی توصیه کرده است و از نگاه کسانی که به فراتر از ماده اعتقاد دارند، بهره‌جستن از علم، لازم است، ولی کافی نیست.

هنر دین در ایجاد و بالارفتن آرامش و تقویت روحیه بیماران مذهبی و حتی غیرمذهبی و در نتیجه بهبود سیستم ایمنی بدن آنها، قابل انکار نیست. مضاف بر اینکه بر اساس اعتقادات ما، دین در ضمن دعا و توسل و... بر بهبود بیماران تأثیر مستقیم و بی‌واسطه هم دارد.

آموزه‌های دینی در این گونه موارد از جهاتی لازم و مفید هستند. گاهی از حیث علمی و مادی به داروها و علل یک پدیده اشاره می‌کنند، در برخی موارد نیز به حقیقت و باطن حوادث، سختی‌ها و بلاها و فراز و نشیب زندگی دنیا و عبرت‌های آن، توجه می‌دهند؛ از سوی دیگر نیز با آموزه‌هایی از قبیل توبه، دعا و نیایش و یاد خداوند مهربان، برادری و مواسات، انفاق و ایثار و غیر اینها به ساماندهی مشکلات جامعه کمک می‌کنند؛ لذا در هیچ زمان و شرایطی، افراد و جوامع بشری بی‌نیاز از خدا، دین و آموزه‌های وحیانی نیستند.

۳. براین اساس، روشن می‌شود که نه تنها با آمدن ویروس کرونا، دین به حاشیه رانده نشد، بلکه دین با توجه به توصیه‌هایی که در زمینه‌های پزشکی و بهداشتی دارد در کنار توصیه‌ها و راهبردهای پزشکی و بهداشتی موجب تشویق مردم در این زمینه خواهد شد، ما در صورتی می‌توانیم ادعا کنیم که با درمان توسط دارو و بهداشت نیازی به توصیه‌های معنوی دین وجود ندارد

که اولاً توصیه‌های بهداشتی دین تأثیری در رعایت امور بهداشتی مردم نداشته باشد، ثانیاً رسالت دین را در این امر جزئی مانند درمان کرونا خلاصه کنیم؛ پس مسائل و توصیه‌های دینی با توجه به پشتوانه‌های الهی‌ای که دارند، در کنار توصیه‌های پزشکی و بهداشتی، اگر تأثیرگذارتر و راهبردی‌تر نباشند، قطعاً ضعیف‌تر از آن نخواهند بود، بنابراین علم و دین در کنار هم گره‌گشایی می‌کنند و به هر دو نیازمندیم.

دینداری و بندگی خدا نیست. انسان مؤمن می‌تواند در همه امور زندگی و در هر حال و هر مکانی به یاد خدا و برای خدا باشد. گستره هستی ملک خدا و همه موجودات جهان، از بزرگ‌ترین کهکشان تا کوچک‌ترین ذره، مخلوقات خدا و زیر تدبیر و به فرمان او است. سخنانی از این دست ناشی از خداناشناسی و نادانی است. خداوند خالق و مربی انسان‌ها است و همان‌گونه که با عبادت و نیایش آنان را تربیت می‌کند، بیماری، بلا و مصیبت هم هدفی جز تربیت و تنبیه انسان ندارد.^۱ هرچند ممکن است در بسیاری از موارد خود انسان عامل و زمینه‌ساز بلا و مصیبت باشد!

۲. خداوند جهان را آفریده و خواسته است تا انسان از دل طبیعت برخاسته و در بستر حوادث زندگی رشد یافته و کامل شود. وظیفه نوع انسان، آبادی زمین و استخراج ظرفیت‌ها و استعدادهای طبیعت و وجود خویش است و این امر جز با پنجه علم، عقلانیت، تلاش و مبارزه با نیروهایی است که در برابر او قرار می‌گیرد. فیلسوفان گفته‌اند که جهان بر پایه تضاد نیروها سامان یافته و اگر تضاد نبود، فیض خداوند از جهان قطع می‌شد. اگر بنا باشد خداوند به طریقی غیر از نظام کنونی جهان یا امام با قدرت و توانایی خود مانع بروز حوادث شده یا در صورت بروز، آنها را بدون اسباب طبیعی و اراده و تلاش انسان‌ها حل کند، یعنی باید اعتقاد داشت که امام معصوم علیه السلام، به جای یاری عقل و علم، مانعی بر سر راه توسعه علم و دانشی باشد که بشر می‌تواند و باید بدست آورد؛ زیرا همواره از دل حوادثی چون سیل، زلزله، بیماری فراگیر و... توانایی‌های پزشکی، صنعتی، ساختمانی و... در بشر رشد یافته و شکوفا شده است. انتظار اینکه امام یا پیامبر با قدرت‌های ماورایی همه امور عالم را تغییر دهد، به معنای بیهوده

۴

تردید در قدرت مطلق خدا با شیوع کرونا

اکنون کرونا تمام جهان را فراگرفته و از هیچ کس حتی خدا هم کاری ساخته نیست! همه تشکیلات مربوط به خدا اعم از مساجد، حرم‌های امامان علیهم السلام و امامزاده‌ها و همه مراسم‌های مذهبی تعطیل شد و آب هم از آب تکان نخورد! خب اگر خدا قدرت دارد جلوی این ویروس را بگیرد!

۱. حوادث و اتفاقات عالم بخشی از نظام آفرینش است که با علم و قدرت الهی محقق شده و در جریان است. اگر کسی انتظار داشته باشد که خدا یا امام با قدرت ماورایی خود مانع تحقق این حوادث و اتفاقات شود، در واقع خواستار تغییر و در هم ریختن نظام آفرینش می‌باشد و واضح است که این انتظار نابه‌جا است. مساجد، حرم‌های امامان علیهم السلام و امامزادگان و مراسم‌های مذهبی تشکیلات خدایی خدا نیستند. اینها مکان‌ها و مناسکی هستند که مؤمنان از طریق آنها با خدا ارتباط برقرار می‌کنند و البته تنها جلوه‌های بندگی خدا هم نیست. تعطیلی مساجد و حرم‌های اولیای الهی اولاً برای حفظ جان انسان‌ها است که در نگاه دین بسیار محترم است و ثانیاً تعطیلی این مکان‌ها و برخی از مراسم‌های مذهبی به معنای تعطیلی دین،

۱. «وَكُنْهَلُولُكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ»؛ بقره: ۱۵۵.

بودن عقل، هوش، علم، تلاش و استعدادهای بشری، دست کم در میان شیعیان است و بطلان چنین اعتقادی چون روز آشکار است! پیامبر و امام برای تقویت و یاری عقل، هوش، علم و استعدادهای انسان آمده‌اند نه تعطیل آنها! امام علی علیه السلام در خطبه اول نهج البلاغه هدف از فرستادن پیامبران را مطالبه عمل به پیمان فطرت، یادآوری نعمت‌های فراموش شده خدا و برانگیختن ظرفیت‌های عقلی دفن شده بشر در زیر غبار غرائزش معرفی فرموده است.^۱

۳. هر پدیده‌ای در جهان ویژگی‌های تکوینی خاصی دارد. جسم انسان نیز ویژگی‌های فیزیولوژیک و شیمیایی خاصی دارد که موجب آسیب‌پذیری در برابر برخی از باکتری‌ها و ویروس‌ها است. اعتقاد و ایمان معنوی مربوط به روح انسان است و موجب تغییر در ساختمان بدنی انسان نمی‌شود؛ پس اینکه ویروس در انسان‌های دیندار اثر نکند یا دینداران بتوانند به روش‌هایی غیر از روش‌های درمانی دیگر انسان‌ها درمان شوند، انتظار نابه‌جایی است. بدن انسان مسلمان و کافر تفاوتی ندارد، تفاوت آنها در فکر، صفات روحی، جهت‌گیری‌های عاطفی و رفتارها است نه در جسم و ویژگی‌های جسمی. بیمارشدن مسلمان و سالم ماندن کافر از بیماری، دلیلی بر باطل‌بودن ایمان و اعتبار کفر نیست. نظام علیّ - معلولی در سرتاسر عالم یکسان است؛ اگر قرار است ویروس یا میکروبی با دارویی ترکیب‌شده از برخی مواد شیمیایی از بین رود، تفاوتی ندارد که مسلمان آن را استفاده کند یا غیرمسلمان؛ همان‌گونه که آثار و پیامدهای ویروس در بدن مؤمن و غیرمؤمن یکسان است، روش درمان دارویی مسلمان و غیرمسلمان نیز مشابه است؛ بنابراین

۱. نهج البلاغه، خطبه اول: «...وَآتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبَاءَهُ لِيَسْأَلُوهُمْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَ يَذْكُرُوهُمْ مُسِيَّ نِعْمَتِهِ وَ يَحْتَجُّوا عَلَيْهِمْ بِالتَّبْلِيغِ وَ يُثْبِتُوا لَهُمْ دَفَائِنَ الْعُقُولِ وَ يَرُوهُمْ الْآيَاتِ الْمَقْدَرَةَ...».

ادعای اینکه مسلمانان باید به شیوه‌ای متفاوت از کافران درمان شوند تا درستی اعتقادات‌شان اثبات شود، سخن نامعقولی است. ایمان و اعتقاد دینی مبانی و دلائل خاص فکری خود را دارد و به ساختمان بدنی افراد ارتباطی ندارد، البته ما معتقدیم که همه ذرات عالم به فرمان خدا است و خداوند هرگونه بخواهد می‌تواند در جهان تصرف کند؛ اما خواست خدا این است که معمولاً امور جهان به طور طبیعی و بر اساس اسباب مادی به پیش رود، ولی خرق عادات طبیعی هم ممکن است و هم وقوع یافته است. مضاف بر اینکه جریان ذرات عالم و تأثیر اسباب مادی هم، به اراده و مشیت خدا است و از این رو دعا و خواستن از خدا برای رفع مشکلات مادی و درمان بیماری‌ها نه تنها با استفاده از دارو و درمان منافاتی ندارد؛ بلکه کامل‌کننده آن است.

۴. برخلاف نگاه محدود و وارونه شبهه‌کنندگان، وجود و شیوع برخی بلاهای ناتوان‌کننده بشر مثل بیماری کرونا، نه تنها دلیلی بر عدم وجود خدا نیست، بلکه ثابت می‌کند که نیرویی بالاتر از نیروی بشر وجود دارد که عمق قدرت و دانش او فهم ناشدنی است و می‌تواند با موجودی بسیار کوچک همه ادعاهای انسان‌های متکبر را در هم فرو ریزد. ویروس کرونا یک پدیده مثل همه پدیده‌های موجود در جهان است و هر پدیده‌ای به علت هستی‌بخش نیازمند است. ویروس کرونا به همان اندازه بر وجود خداوند قادر و دانا دلالت می‌کند که بزرگ‌ترین کهکشان‌ها!

امروز بشر با همه پیشرفت‌های خیره‌کننده و ادعاهای بزرگی که دارد، همچنان در مواجهه با پدیده‌ای که با چشم غیرمسلح دیده نمی‌شود، ضعیف و درمانده است؛ وجود بیماری کرونا ثابت کرد تمام زندگی بشری که مدعی تسخیر آسمان و اعماق دریا، ساخت انواع وسایل پزشکی و درمانی، انواع سخت افزارها و نرم افزارهای جنگی و تسلیحاتی و... است با موجودی که در ذات خود ناتوان و ناچیز است به یکباره به هم می‌ریزد.

۵. مساجد و حرم‌ها را انسان‌ها برپا می‌کنند تا با خدای خود مناجات کرده و به او نزدیک شوند؛ اگر خداوند برپایی مساجد را دوست دارد و به آن امر کرده است، به بشر عقل هم داده و وحی هم به او آموخته که حفظ جان خود و دیگری واجب است و اگر حفظ جان مستلزم تعطیلی موقت مسجد باشد، تعطیلی آن واجب است. در نگرش توحیدی، استحباب یا وجوب ساخت و عمارت مسجد با وجوب تعطیلی موقت آن برای حفظ جان انسان‌ها هیچ تضادی ندارد، بلکه عین توحید ناب است!

۵

خرافه گرایی عاملی برای شیوع کرونا و تأخیر درمان

ویروس کرونا و هر عامل بیماری‌زای دیگر، عواملی مادی هستند که تنها به سبب آلودگی محیطی و بیماری‌های زمینه‌ای اثر گذاشته و تنها راه مبارزه با آن رعایت اصول بهداشتی و کنترل‌های پزشکی است و دعا و توسل اموری خرافی است که موجب بی‌اعتنایی به روش‌های علمی و معتبر و به تعویق افتادن درمان می‌شود!

۱. یکی از آفت‌های بزرگ در فرایند شناخت و مبارزه با مشکلات مادی و روانی بشر، تک‌سونگری و تقلیل‌گرایی است که از نظر عقل و علم مردود است. تقلیل علل پدیدآمدن و شیوع بیماری‌ها به مسائل بهداشت محیطی و جسمی، نوعی تقلیل‌گرایی، یعنی فروکاهش علل یک پدیده به علل مادی و محسوس است! بی‌شک عقل و علم بشر محدود است و با وجود پیشرفت‌های زیادی که در علوم طبیعی و انسانی صورت گرفته، بشر هرگز نمی‌تواند به صورت یقینی ادعا کند که می‌تواند به همه پدیده‌ها از همه ابعاد، سطوح و زوایا آگاه شده و آنها را در کنترل خود در آورد. زندگی انسان‌ها بسیار پیچیده‌تر از آن است که عقل و علم به همه ابعاد آن آگاه شود.

به همین سبب تقلیل علت یک بیماری یا شیوع آن در امور مادی، خطای علمی و عقلی بزرگی است. در آیات قرآن کریم و روایات معتبری که از پیشوایان دینی به ما رسیده، علل ایجاد و شیوع برخی از بیماری‌ها، به خصوص بیماری‌های بنیان‌کن، فراگیری برخی از گناهان عنوان شده است. امام رضا علیه السلام می‌فرماید: «هرگاه انسان‌ها گناهان جدیدی ابداع کنند، خداوند بالای جدیدی را بر آنان مسلط می‌کند!»^۱ بنابراین همچنان‌که می‌بایست به نظر پزشکان در رعایت امور بهداشتی جسمی و محیط زیست توجه کرد، باید به نظر متخصصان دینی و وجدان اخلاقی در اینکه شیوع گناهان و رفتارهای غیراخلاقی هم در این امر عاملیت دارد، اعتنا کنیم.

۲. مشکلات مادی و بیماری‌های جسمی زنجیره‌ای از علل و عوامل دارند که برخی مادی و برخی ممکن است روحی - معنوی باشد. اگرچه علل و عوامل روحی و معنوی هم معمولاً با وساطت علل مادی در جسم و محیط انسان‌ها اثر می‌گذارد، ولی از لحاظ عقلی و علمی نمی‌توان ادعا کرد که مشکلات و بیماری‌های جسمی فقط علل و عوامل جسمی دارد و به همین دلیل نمی‌توان پناه بردن به خداوند، دعا و توسل برای دفع و رفع بیماری را مورد توجه قرار نداد.

۳. امروزه در روان‌پزشکی، پزشکی و روان‌شناسی مدرن اثبات شده که منشأ بسیاری از بیماری‌های جسمی و از جمله بیماری‌های صعب‌العلاج، نابسامانی‌های روانی مثل استرس، اضطراب و افسردگی است. بیماری‌های روان‌تنی، بیماری‌های جسمی با منشأ روانی است؛ از این‌رو اگرچه رعایت اصول و مسائل بهداشتی اهمیت دارد، اما به تنهایی نمی‌تواند بیماری‌ها را از

بین برد یا از آن پیشگیری کند. مشکلات روان‌شناختی موجب تضعیف سیستم ایمنی بدن شده و انسان را در برابر بیماری‌ها آسیب‌پذیر می‌کند. اعتقادات دینی، دعا، مناجات با خدا و توسل به ارواح پاکان علاوه بر آثار معنوی و تکوینی، عامل مهمی در آرامش، امید و احساس تسلط بر زندگی است و به تقویت سیستم ایمنی کمک فراوان می‌کند. افراد بی‌دین و لامذهب، به سبب اینکه در بحران‌ها ممکن است خود را ببازند و احساس تنیدگی و ناامیدی کنند، در برابر بیماری‌ها آسیب‌پذیری بیشتری دارند.

خرافی بودن دعا و توسل و واسطه قرار دادن معصومان علیهم السلام، اولاً، ادعایی است که اثبات آن بر عهده شبهه‌گر است و در غیر این صورت طرح این شبهه به حکم عقل، از اساس باطل خواهد بود. ثانیاً دعا و توسل برای رفع حاجات از جمله بیماری‌ها، امری عقلانی و دینی بوده و پشتوانه عقلی دینی دارد، بلکه خرافاتی دانستن آن بر خلاف عقل و شرع است و این مطلب در جای خود به اثبات رسیده است. در حقیقت، فکر و رفتار خرافاتی، آن است که از سوی عقل یا علم یا دین الهی تأیید نشود و از طرفی به لحاظ و حیانی بودن دین، هرگاه اندیشه یا رفتاری از سوی دین تأیید شود، حتی اگر عقل و علم بشر به درستی و سودمندی آن آگاه نشود، خرافاتی نخواهد بود.

۱. محمدبن حسن حرعاملی، وسائل الشیعه، قم: مؤسسه آل البيت علیهم السلام، ۱۴۰۹ق، ج ۱۱، ص ۲۴۰.

گیرد. در این مکان‌های مقدس هم همه امور طبق مشیت الهی و نظام اسباب و مسببات صورت می‌پذیرد. هرچند ممکن است برخی از امور خارق عادت و استثنایی از سوی اولیای الهی هم روی دهد که البته آنها هم بر اساس نظام اسباب و مسببات است؛ علاوه بر آن، هر توسل و دعایی لزوماً مورد اجابت قرار نمی‌گیرد و چه بسا به منظور امتحان و یا امور دیگر به مرحله اجابت نرسد. بنابراین رعایت امور بهداشتی، پاکیزگی و آراستگی در مکان‌های مقدس نه تنها لازم است، بلکه در این مکان‌های شریف، از دیگر مکان‌ها اهمیت بیشتری دارد؛ زیرا هم محل رفت و آمد و تجمع انسان‌ها است و بی‌توجهی به بهداشت، نوعی مردم‌آزاری و تضییع حقوق دیگران است و هم بی‌احترامی به آن مکان محترم و صاحب قبر شریف محسوب می‌شود.

۲. آنچه بر اساس مبانی دینی می‌توان معتقد شد، این است که اولیای الهی به اذن خداوند به برخی از امور غیبی آگاه‌اند و می‌توانند در امور عالم تصرفاتی کنند؛ اما اینکه اجازه داشته باشند در همه امور جهان به دلخواه خود رفتار کنند، امر محالی است و در هیچ گزاره دینی چنین ادعایی مطرح نشده است. اولیای الهی نیز در امور عادی زندگی مانند دیگر انسان‌ها زندگی کرده‌اند. بیماری، گرسنگی، درد، فقر، شکنجه و قتل دیده‌اند و برای حفاظت از خود از دارو، رعایت بهداشت و ابزارهای لازم و عقلایی سود جسته‌اند. تفاوت آنان با دیگران در مرتبه ایمان، تقوا، شکر و رضا است. اگر بنا بود اولیای الهی در همه امور عالم دخالت کنند، طبیعتاً می‌بایست همه بلاها و شرور را از خود دور سازند، درحالی‌که اگر نگوییم بلاها و مصائب آنان از دیگر انسان‌ها بیشتر بوده، قطعاً کمتر نبوده است. آری! دعای آنان به اجابت نزدیک‌تر و مقام آنان در نزد خدا بلندمرتبه‌تر از دیگر بندگان است و همین شرافت موجب می‌شود که در برخی از امور دنیایی، واسطه فیض الهی قرار گرفته و حوائجی به دست آنان برآورده شده و بیمارهایی شفا یابد؛ اما این

۶

چالش علم و قدرت امامان شیعه با کرونا

علمای دینی ادعا می‌کنند که امامان‌شان قدرت بیکران دارند و می‌توانند در امور جهان تصرف کرده و شرایط را هرگونه بخواهند تغییر دهند. اساس توسل در مذهب شیعه نیز بر همین پایه استوار است. اکنون با تعطیل شدن همه مکان‌ها و مراسم‌های دینی و مذهبی روشن شد که این حرف‌ها خرافه و بی‌اساس است و از این خفتگان در خاک کاری ساخته نیست!

۱. شفایافتن بیماران در حرم‌ها و مراقد مطهر معصومان و اولیای الهی، هرچند اموری یقینی است و بارها اتفاق افتاده و مدارک معتبر آن وجود دارد، اما این اتفاقات مشروط به شرایط خاصی است که همه ابعاد آن برای ما روشن نیست و هیچگاه به صورت معمول و رویه نبوده است؛ هیچ‌آیه‌ای از قرآن‌کریم و روایت معتبری وجود ندارد که در آن ادعا شده باشد، اولیای الهی می‌توانند نظام عالم را یکسره برهم زنند و امور عادی و طبیعی را به صورت کامل تغییر دهند. برخلاف این، در روایات متعددی تصریح شده که خداوند امتناع می‌کند از اینکه امور عالم، جز از طریق اسباب عادی انجام

امور از استثنائات است و هرگز رویه نبوده و نخواهد بود؛ البته این ارواح پاک در امور معنوی وسعت و قدرت بسیار وسعتی دارند و اگر نگوییم همه فیض‌های معنوی به واسطه آن بزرگواران به طالبان حقیقت می‌رسد، دست‌کم بسیاری از بهره‌های معنوی به وساطت آنان است. ائمه معصومین علیهم‌السلام مصادیق کامل «وَمَا تَشَاؤُنْ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ»^۱ هستند؛ یعنی خواست آنان، خواست خدا است و از این‌رو در همه امور تابع اراده و مشیت خداوند هستند.

۷

ادعای دارالشفای بودن مکان‌های مقدس و لزوم گندزدایی آن

حرم‌هایی که روزی دارالشفای بیماران و پناهگاه حاجتمندان معرفی می‌شد، امروزه باید توسط مواد ضدعفونی، عفونت‌زدایی شود و مردم در آن تجمع نکنند تا مبادا به بیماری مبتلا شوند! گندزدایی و تعطیلی این مراکز برای پیشگیری از بیماری چگونه با دارالشفای بودن آن سازگار است؟!

۱. اولاً از نظر مبانی محکم و متقن دینی و انبوه تجارب شخصی مؤمنان، جای تردید نیست که ارواح پاک صالحان و اولیای الهی علیهم‌السلام واسطه بسیاری فیض‌ها و خیرهای مادی و معنوی از جانب خداوند متعال است؛ حرم‌ها، مراقد و مقاماتی که به نام آنان برپا گشته از آن جهت که به آن خوبان منتسب است، محترم و شریف است؛ و یقیناً اثری که در توسل به آنان وجود دارد، به آن مکان‌ها منتسب و مستند نیست؛ بلکه به ارواح پاک آنها مستند است.

ثانیاً دارالشفای بودن حرم، به وجود صاحب حرم است، نه سنگ و آجر حرم! هرچند آنها هم به سبب انتسابشان به صاحب حرم، محترم اند؛ اما هرگز

۱. «و نمی‌خواهند جز آنچه را خداوندگار جهانیان می‌خواهد»؛ تکویر: ۲۹.

برای آنها به خودی خود اثری نیست از این روی، محدودیت‌های بهداشتی برای حضور در حرم‌ها هیچ‌گونه منافاتی با دارالشفا بودن آنها به سبب وجود مقدس صاحب حرم، ندارد.

۲. شرافت معنوی اولیا و احترام آن پاکان اقتضا می‌کند که همان‌گونه که در زمان حیات خود انسان‌هایی پاکیزه از نظر ظاهر و باطن بوده‌اند، حرم‌ها و مراقد ایشان نیز همواره پاکیزه و پیراسته از پلیدی‌های ظاهری و باطنی باشد؛ رعایت اصول بهداشتی در همه جا نیکو و لازم و در هنگام حضور در مسجد یا حرم‌های اولیای الهی نیکوتر و واجب‌تر است؛ زیرا بی‌اعتنایی به بهداشت و آراستگی نه تنها آن محیط را برای دیگر افراد آلود می‌کند، بلکه نوعی بی‌احترامی و قدرناشناسی به صاحب حرم نیز محسوب می‌شود. با مراجعه مختصر به کتاب‌هایی مثل مفاتیح‌الجنان و کامل‌الزیارات و دیگر کتاب‌هایی که در آداب زیارت نگاشته شده، به وضوح مشاهد می‌شود که برای حضور در حرم‌های ائمه و دیگر اولیای الهی، آداب خاصی ذکر شده است؛ مهم‌ترین آداب زیارت حرم‌ها، غسل، وضو، پوشیدن لباس تمیز و پاکیزه، عطرزدن و آراستگی است. آلوده ساختن مساجد و حرم‌های اولیای الهی گناه کبیره شمرده شده و بر افرادی که از آلودگی اطلاع دارند، واجب است فوراً آن را تطهیر کرده و برطرف سازند؛ بنابراین دارالشفا بودن مراقد و حرم‌های اولیای الهی به معنای این نیست که هر فرد آلوده‌ای می‌تواند در آن وارد شده و آن مکان‌ها را آلوده سازد و یا دارالشفا بودن با رعایت امور بهداشتی منافات داشته باشد.

۳. زیارت مراقد و حرم‌های اولیای الهی پیش از آن که برای رفع مشکلات مادی و برآورده شدن نیازهای دنیایی باشد، برای تقویت انگیزه‌های معنوی و تازه کردن ایمان و دینداری است. اساساً کارویژه اولیای

الهی در زمان حیات‌شان راهبری و دستگیری طالبان حقیقت و وصال معبود محبوب است؛ نه رفع نیازهای مادی یا شفا دادن بیماران! این نگرش که همه دردهای مادی و نیازهای دنیایی صرفاً با دعا و توسل به اولیای الهی برطرف می‌شود، نگرشی است که توسط خود دین، مردود شمرده شده است؛ بنابراین اگرچه دین خصوصاً دین اسلام به لحاظ جامعیت و کمال، ناظر بر تمامی شئون فردی و اجتماعی بشر است یعنی راه‌های دستیابی به شئون فردی و اجتماعی را ارایه داده است؛ بدین معنا که اگر انسان بر اساس آنها عمل کند به سعادت دنیا و آخرت می‌رسد؛ اما اگر کسانی ادعا کنند که دین و معنویت باید همه مشکلات مادی و معنوی را حل کند، ادعایی باطل است؛ زیرا عمل بر اساس آموزه‌های دینی، روشی اختیاری است و پیامد عمل نکردن به راهکارهای دینی، متوجه خود انسان است و ارتباطی به دین ندارد. مرور اجمالی آیات قرآن و روایات وارد شده از پیشوایان دین در موضوعات مختلف نشان می‌دهد که دین به صورت اساسی به علل مادی حوادث توجه داشته و برای دفع و رفع علل مادی حوادث توصیه‌های زیادی مطرح کرده است. نگاهی گذرا به کتاب «میزان الحکمه»^۱ و مرور روایات آن در باب‌ها و موضوعات مختلف این ادعا را اثبات می‌کند که دین به امور زندگی انسان نگاه جامعی دارد و در کنار توجه و اعتنا به علل معنوی، به علل مادی هم اهمیت داده است؛ البته چنان‌که بیان شد مهم این است که این جامعیت به درستی و کمال درک شده و به آن عمل شود.

۴. قرآن کریم و پیشوایان دین خود از پیشگامان توجه به بهداشت و آراستگی بوده‌اند. آیات و روایات فراوان و گزارش‌های بسیار زیادی در لزوم

۱. رک: محمد محمدی ری‌شهری، میزان الحکمه، قم: دارالحديث، ۱۳۸۹.

رعایت بهداشت و نیز اهمیت عملی پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم السلام درباره بهداشت در کتاب‌های روایی ما موجود است. کتاب «دانشنامه احادیث پزشکی» از آقای محمدی ری‌شهری، حاوی بسیاری از این روایات است. «رسالة ذهبیه» امام رضا علیه السلام، مجموعه بیانات ارزشمند علمی و پزشکی امام رضا علیه السلام، است که در آن با شرح خواص غذاها و نوشیدنی‌ها، راهکارهای بهزیستی، بهداشت و سلامت را به انسان می‌آموزد و ضمن توجه به تکنیک‌های مقابله با بیماری‌ها و آسیب‌های روحی و روانی، این مسائل را نیز نقد و بررسی می‌کنند. برای نمونه به برخی از احادیث اشاره می‌کنیم:

امام علی علیه السلام می‌فرماید: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكْثَرَ خَيْرُ بَيْتِهِ فَلْيَتَوَضَّأْ عِنْدَ حُضُورِ طَعَامِهِ، يَعْنِي غَسَلَ يَدَيْهِ؛ کسی که دوست دارد، خیر و برکت خانه‌اش زیاد شود، هنگام غذا دست‌های خود را بشوید».^۱

امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «اغْسِلُوا أَيْدِيَكُمْ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ فَإِنَّهُ يَنْفِي الْفَقْرَ وَيَزِيدُ فِي الْعُمُرِ؛ دست‌های خود را قبل از غذا و بعد از آن بشوید؛ زیرا این کار فقر را از بین می‌برد و عمر انسان را زیاد می‌کند».^۲

امام رضا علیه السلام می‌فرماید: «مَنْ أَخَذَ مِنَ الْحَمَامِ خَرْقَةً فَحَلَّ بِهَا جَسَدَهُ فَأَصَابَهُ الْبَرَصُ فَلَا يُلَوِّمَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ وَمَنْ إِغْتَسَلَ مِنَ الْمَاءِ الَّذِي قَدْ أُغْتَسِلَ فِيهِ فَأَصَابَهُ الْجُذَامُ، فَلَا يُلَوِّمَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ؛ کسی که تکه سفالی را از حمام بردارد و با آن بدنش را خارش دهد و دچار بیماری پیسی شود، نباید جز خودش را سرزنش کند و هرکس از آبی که دیگران در آن شستشو کرده‌اند [مثل آب

خزینه‌ها در قدیم و آب استخرها در حال حاضر]، شستشو کند و دچار مرض جذام شود، جز خودش را سرزنش نکند».^۱ این حدیث نگرش امامان معصوم علیهم السلام را نسبت به مُسری بودن برخی از بیماری‌ها به‌خوبی نشان می‌دهد.

^۱. وسائل الشیعة، ج ۲۴، ص ۳۳۷.

^۲. همان

^۱. محمدبن یعقوب کلینی، الکافی، تهران: دار الکتب الإسلامية، ۱۴۰۷ق، ج ۲، ص ۵۰۲.

اسلامی مانند ابن سینا، ابن رشد و دیگران، در دانش و عقلانیت تحول یافت و خود را از سلطه جزم اندیشی کلیسائشینان رها کرد. رنسانس در کنار سودمندی‌هایش برای بشر غربی، زیان‌های بزرگی هم پدید آورد. فیلسوفان رهاشده از سلطه و ستم کلیسا به ناحق همه چیز را از چشم خدا دیدند و گمان کردند که لازمه آزادی و پیشرفت مادی و علمی، نادیده گرفتن خدا از معادلات جهان است. غرب اگرچه در علم و صنعت به پیش رفت، اما در معنویت، اخلاق و انسانیت گرفتار عقب‌ماندگی شد. از این روی، مقایسه وضعیت غرب رنسانسی با ایران اسلامی، قیاس باطلی است زیرا مسلمانان نه تاریخی مانند غربیان دارند و نه سنت اسلامی مانند مسیحیت، آمیخته با خرافات است؛ بنابراین انتظار رنسانی غربی در جهان اسلام، انتظاری است که هرگز به وقوع نخواهد پیوست. آری! یک رنسانس بزرگ و تحول آفرین در جهان اسلام، به‌ویژه ایران رخ خواهد داد و آن شناخت عمیق و جامعی از جهان غرب است که خودباوری و عزت نفس ایرانیان را چنان افزایش خواهد داد که هرگز غرب و مظاهر مادی و علمی‌اش آنان را فریب ندهد و با اتکا به ایمان و تلاش خود، تمدن نوین اسلامی - ایرانی را پدید آورده و برترین قدرت سیاسی، علمی و اقتصادی جهان با محوریت دین و اخلاق شوند!

۲. کثرت شفایافتگان از بیماری‌های بسیار سخت، مادرزادی و غیره، درون و بیرون حرم‌های مطهر امامان علیهم‌السلام و برخی از امام‌زادگان، در طول تاریخ، آن‌چنان است که انکارش، امری نامعقول و غیرعلمی است. گزارش بسیاری از این کرامات در کتاب‌های معتبر ذکر شده و مواردی نیز در سالیان اخیر به صورت سمعی و بصری ضبط و بر اساس اسناد معتبر و متقن نگهداری شده است.

۸

کرونا، آغازگر رنسانس دینی و فرهنگی در جامعه ایرانی

آغاز رنسانس دینی و فرهنگی در ایران است؛ همان‌گونه که طاعون، رنسانس غرب را موجب شد! تا چند ماه پیش عوام در ایران مقبره‌های امامان علیهم‌السلام و امام‌زادگان را شفاعت‌طلبانه و بیماران صعب‌العلاج خود را در مقابر آنان زنجیر می‌کردند تا بیمارشان شفا یابد و متولیان نیز جهت ترویج خرافات، مکان خاصی در مقابر امامان علیهم‌السلام را به این امر اختصاص داده بودند؛ اما با شیوع کرونا در ایران، حکومت دینی ناچار شد جهت جلوگیری از شیوع ویروس، صحن و ضریح مقابر امامان علیهم‌السلام و امام‌زادگان را ضدعفونی و ویروس‌زدایی کرده و چون این کار هم مانع گسترش بیماری نشود، درهای مقابر امامان علیهم‌السلام و امام‌زادگان را بسته و زیارت را به بعد از کنترل بیماری (توسط علم و پزشکان) موکول نمایند؛ پس از فروکش کردن کرونا، مردم خواهند پرسید پس این امامان علیهم‌السلام و امام‌زادگان چه کاره‌اند و چه کمکی به ما کرده و می‌کنند!

۱. در خصوص رنسانس باید گفت این جریان، آغاز زایش علمی و فرهنگی غرب پس از قرون وسطی است. جهان غرب پس از هزار سال حاکمیت خرافه پرستان به نام خدا، با تأثیرپذیری از یافته‌های حکمای

۳. امامان، امامزادگان و عالمان دینی، همواره مردم را به مراجعه به درمان و درمان‌گر توصیه کرده‌اند و در کنار عمل به سفارش به امور پزشکی و رعایت بهداشت، به دعا و فریادخواهی از درگاه الهی و توسل به بزرگان دین نیز از شاد نموده‌اند. کسی که آشنایی مختصری با معارف و آموزه‌های دینی داشته باشد، از نظام فکری جامع‌نگر اسلام بی‌خبر نخواهد بود.

۴. رفتن به حرم‌های مطهر اولیای الهی، نخست برای دعا، عبادت، توسل، کسب معرفت و نورانیت معنوی است؛ آری! در کنار اینها درخواست‌های دنیایی نیز مطرح می‌شود و از افرادی هم دستگیری واقع می‌شود. اگر در طول تاریخ مؤمنان از حرم‌های ائمه بهره‌مند نمی‌شدند، این همه شور و شیدایی در زیارت و توسل وجود نمی‌داشت! چرا در مناسبت اربعین حسینی بیش از بیست میلیون نفر با زحمت و پای پیاده و یا سواره، خسته، تشنه و گرسنه به سوی کربلا می‌روند؟! چرا هر ساله چند میلیون زائر فقط برای مقطع تحویل سال به حرم امام‌رضا (علیه السلام) و دیگر امامان (علیهم السلام) و امامزادگان مشرف می‌شوند؟! و... اگر این افراد نفعی (چه مادی، چه معنوی) نمی‌بردند، آیا عاقلانه بود که ده‌ها و صدها بار آن کارها را تکرار کنند؟!

۵. هیچ‌کس از خود امامان (علیهم السلام) و نیز عالمان دین ادعا نکرده و اصلاً چنین چیزی معقول نیست که هرکس به حریمی از حرم‌های بزرگان دین وارد شد و هر حاجتی که داشت، حتماً برآورده می‌شود! اگر چنین چیزی ادعا شود، لازمه آن این است که حاجت‌های بسیاری که حتی با هم متضاد و گاهی متناقض است، برآورده شود و این ممکن نیست.

۶. مکان‌های مقدسی مثل مساجد و حرم‌های متبرک، خصوصاً هنگام نماز جماعت و جمعه یا ایام تحویل سال یا زمان مراسم مذهبی از جمعیت‌های متراکم و زیاد لبریز است؛ گاهی ده‌ها و صدها هزار و حتی

میلیون‌ها نفر در محیط‌های محدود متراکمی گرد هم می‌آیند که احتمال سرایت بیماری‌های واگیر بالا می‌رود و چنین کارهایی در این روزها خلاف عقل، علم و دین است؛ از این رو هم عالمان دینی و هم پزشکان و هم مردم عاقل دنیا از این تجمعات پرهیز می‌کنند. در چنین شرایطی احتمال سرایت بیماری بالا است، و عقل‌پذیرش چنین خطری را مردود و احمقانه می‌شمارد؛ هیچ‌کسی شرعاً و اخلاقاً حق ندارد زمینه بیماری خود را ایجاد کند و چنین کاری شرعاً حرام و اخلاقاً ناروا است و حرام‌تر آنکه زمینه بیماری دیگری را ایجاد کند. ساحت ادیان آسمانی از تأیید کارهای جاهلانه پیراسته است. بستن درب مسجد و حرم برای پرهیز از تجمع افراد و سرایت بیماری است، نه به دلیل بی‌فایده بودن دعا و توسل در آن! در شرایط کنونی همه کلاس‌های درس در مدرسه‌ها و دانشگاه‌ها و نیز سایر محل‌های تجمع دیگر تعطیل و ممنوع شده است؛ آیا هیچ عاقلی می‌گوید که کرونا اثبات کرد آموزش، کار، ادارات، کارخانه‌ها، ورزشگاه‌ها و... هیچ فایده‌ای ندارد؟! آیا می‌توان گفت کرونا نشان داد سفر، دید و بازدید و ملاقات بستگان، دوستان و همکاران، هیچ کمکی به سلامتی، نشاط و افزایش روحیه مردم نمی‌کند؟!

پزشکی نیز از سنت‌های خداوند در جهان انسانی است و هرکس از این سنت‌ها اعراض کند درواقع به تدبیر خداوند بی‌اعتنایی کرده و ناخردورزانه خود را در معرض هلاکت قرار داده است.

۲. ربوبیت حکیمانه الهی در گستره هستی مستلزم این است که هر چیزی در جایگاه خود و برای هدف یا اهدافی که خداوند در نظر گرفته است، قرار گیرد. هیچ‌چیز در آفرینش الهی بیهوده و بی‌هدف نیست. جریان پیامبری و فرستادن کتاب‌های آسمانی نیز از این قاعده مستثنا نیست. در اموری که انسان با غریزه، فطرت، حواس و عقل خود بدان راه می‌برد، به انبیا و اولیای الهی نیازی نیست و اگر پیامبران و کتاب‌های آسمانی در آن امور سخنی فرموده باشند، ارشاد به حکم عقل و تأیید آن است؛ براین اساس فلسفه فرستادن پیامبران و انتصاب امامان علیهم‌السلام چیزی است که انسان بدون وحی و هدایت اولیای الهی بدان دسترسی پیدا نمی‌کند؛ یعنی چیزی که مربوط به سعادت جاودان و جامع بشر در دنیا و آخرت می‌شود؛ از این رو هر انسان عاقلی، چه روحانی و چه غیرروحانی، می‌بایست سنت‌های تکوینی و تشریعی الهی را بشناسد و هماهنگ با آن زندگی کند. سنت تکوینی و تشریعی خداوند مستلزم دوری از عوامل و زمینه‌های بیماری و جستجو از درمان و درمانگر در هنگام بیماری است.

۳. شک نداریم که در برخی از موارد استثنایی، کراماتی مانند شفای مریض‌ها و برآورده کردن پاره‌ای از نیازها به صورت غیرعادی از اولیای الهی ظهور یافته و می‌یابد. این امور اگرچه غیرمعمول و فراتر از راه‌ها و روش‌هایی است که با آن انس داریم، اما از چارچوب نظام علی - معلولی بیرون نیست، اما نباید فراموش کرد که کرامات اولیا در امور مادی عالم، کارویژه رسالت و وظایف انبیا و اولیاء نیست. پیامبران و امامان علیهم‌السلام اساساً

۹

شفا جستن در بیمارستان نه حرم

اگر این حرم‌ها شفا می‌دهد، چرا روحانیون بیمار شده را به حرم نمی‌برند تا شفا پیدا کنند؛ بلکه در بیمارستان بستری کرده و به پزشکان متوسل می‌شوند؟!

۱. جهان بر اساس نظام علی - معلولی حاکم بر پدیده‌ها سامان یافته و جریان دارد. در این نظام هیچ پدیده‌ای به خودی خود به وجود نیامده و به خودی خود از بین نمی‌رود. هم وجود و هم نابودی و هم دگرگونی پدیده‌ها به واسطه علت یا علت‌هایی است که در جهان برای آنها قرار داده شده است. سلامت و بیماری دو وضعیت متضادی است که بر برخی پدیده‌های مادی عارض می‌شود و هرکدام علت یا علت‌های خاص مادی و معنوی دارد. بی‌اعتنایی به علت‌های مادی سلامت و بیماری به اندازه بی‌توجهی به علت‌های معنوی غیرعقلانی و نامشروع است. بر همین پایه، خداوند برای رفع بیماری، روش‌ها و ابزارهایی قرار داده است که می‌بایست بیماران در هنگام نیاز از آن بهره‌جسته و صحت خود را باز یابند. رجوع به پزشک، خوردن دارو، رعایت برخی پرهیزها و رعایت توصیه‌های بهداشتی و

برای هدایت معنوی و ارشاد بندگان خدا به سوی روش درست زندگی آمده‌اند؛ نه برای اینکه جای اسباب مادی را در زندگی بشر بگیرند. سنت تکوینی خداوند درد و درمان را در وجود انسان و محیط او نهاده و سنت تشریعی او آدمی را به رجوع به متخصصان هدایت کرده است. پیامبران و امامان علیهم‌السلام نه خود چنین ادعایی داشته‌اند که همهٔ امور زندگی بشر باید به واسطهٔ آنان سامان یابد و نه یاران آنان در زمان حیات‌شان چنان رفتار کرده‌اند که گویی پیامبر و امام می‌بایست همهٔ امور زندگی انسان‌ها را سامان دهند. در هیچ گزارشی نیامده که یاران پیامبر و امام، همواره برای درمان بیماری‌های جسمی خود به ایشان مراجعه کرده باشند؛ البته گزارش‌های معدود و محدودی در این راستا وجود دارد که نشان می‌دهد این امر (گرچه وجود داشته است، اما) معمول نبوده است. جالب‌تر اینکه در چنین مواردی نیز توصیه‌های امامان، انجام برخی از پرهیزهای بهداشتی و استفاده از برخی داروهای گیاهی و غذایی بوده، نه درمان دردها با معجزه و به صورت غیرعادی!

۱۰

کرونا و لزوم بازاندیشی در نذرها

اکنون روشن شد که به‌جای نذر امام‌زاده و ضریح و امثال اینها باید نذر پزشک و پرستار و تجهیزات پزشکی کرد. اینها می‌توانند به بشر کمک کنند نه آنها!

۱. حق‌بودن توسل و دعا علاوه بر مفیدبودن دوا و درمان، امر بدیهی و روشنی برای دینداران است، بر این پایه نذر امام و امام‌زاده و توسل به آنها، با کمک به مخارج امور بهداشتی و پزشکی هیچ تعارضی ندارد و هر دو به موازات هم مفید و لازم است.

۲. در طول تاریخ مسلمانان و شیعیان بر طبق توصیه‌های دینی، هم دعا و توسل داشته‌اند و هم دوا و دکتر؛ هم به امور معنوی اهتمام ورزیده و هم به مسائل بهداشتی و پزشکی اعتنا کرده‌اند؛ هم معلمان و طبیبان معنوی و اخلاقی را تکریم کرده و هم قدردان طبیبان جسم و پزشکان بوده‌اند. در کشور ما و دیگر کشورهای مسلمان‌نشین بسیاری از مراکز درمانی توسط خیران مسلمان و با انگیزه‌های دینی ساخته و وقف شده است!

۳. روشن است که نه هرکس دعا، زیارت و توسل کند، شفا می‌گیرد و

حاجتش برآورده می‌شود و نه هرکس سراغ دوا، دکتر و بیمارستان برود، سلامت پیدا می‌کند! هم توسل و دعا و هم مراجعه به پزشکان، بخشی از علت تمام و کامل درمان است. اصل شفا از خدا است و ما وظیفه داریم برای رسیدن به آن، از علت‌های مادی و معنوی وضع شده از سوی خدا بهره جوییم.

۴. پیشوایان دینی ما نیز گاهی مریض می‌شدند و از دوا استفاده می‌کردند و گاهی به برخی از یاران خود نیز برخی از داروهای گیاهی را توصیه می‌کردند؛ همچنان‌که برای درمان بیماری‌ها و دردهایی، دعا‌های خاصی را نیز به آنان می‌آموختند.

۱۱

چالش اندیشه شرک‌آمیز توسل با کرونا

کرونا شاید اشعار به این دارد که باید دست از دعا و توسل و... برداریم و شاهد اندیشه ناب توحیدی باشیم! باید به خدا پناه برده و از او استمداد کنیم. توسل به امامان علیهم‌السلام و امام‌زادگان شیعه نه تنها شرک است؛ بلکه هیچ سودی هم ندارد و هیچ بیماری را شفا نمی‌دهد!

۱. اگر توسل به امامان و اهل بیت علیهم‌السلام مفید نیست، استمداد از خداوند نیز بی‌فایده است؛ چراکه به دلالت آیات و نیز روایات از جمله حدیث ثقلین (که در جای خود بحث شده‌اند)، راه خدا و اولیائش از هم جدا نیست. بسیاری از شیعیان و حتی اهل تسنن در پاره‌ای از مشکلات خود به امامان و اهل بیت علیهم‌السلام توسل جسته و به خواسته خود نائل شده‌اند. اگر کسی خواهان این است که قدرت شفا‌دهندگی اهل بیت علیهم‌السلام را که خداوند به آنان عطا کرده، ببیند کافی است به یکی از حرم‌های مطهر مشرف شده و پرونده‌های معتبری که در این باره در بخش اداری حرم‌ها نگهداری می‌شود بررسی کند.

۲. کسی ادعاء نکرده که با زیارت و توسل به ائمه علیهم‌السلام هر مریضی حتماً

شفا می گیرد یا اصلاً مریض نمی شود؟! همان گونه که همه درخواست های ما از خدا نیز به اجابت نمی رسد!

براین اساس؛ اولاً زیارت قبور اولیای الهی برای گرفتن فیض های معنوی، تازه کردن روح ایمان و احترام نهادن به پیامبر و پیشوایان دین است که احترام به آنان احترام به خدا است. ثانیاً دعا^۱ و توسل^۲ راه هایی است که خود خداوند در قرآن کریم به ما تعلیم داده و انجام آن را دوست دارد؛ هرچند اجابت خواست های ما تنها به خواست و اراده خود خدا است و ممکن است اجابت آن را صلاح نداند.

۱۲

ناهمخوانی توصیه به دعا با تلاش برای ساخت واکسن کرونا

اگر دعا جواب می دهد چرا همه شما مذهبی ها فرار کردید؟
اگر دعا جواب می دهد چرا اماکن مذهبی تعطیل شده؟ اگر دعا
جواب می دهد چرا به دنبال کشف داروی کرونا هستید؟

۱. تأکید آموزه های دینی و مذهبی بر دعا و توسل در هنگام سختی ها ازجمله بلاها و امراض، اولاً به معنای اعتبار زدایی از اصول بهداشتی و پزشکی نیست، بلکه در آموزه های دینی بر رعایت توصیه های بهداشتی و پزشکی، مراجعه به پزشک تأکید شده و ترک کننده چنین امری از نظر عقل و شرع، محکوم دانسته شده است. بیان خواص گیاهان و میوه ها و امور دیگر در متون دینی، دلیل دیگری بر اهمیت این امر در نگاه دین است. همان خدایی که درد و بیماری را آفریده، دارو و درمان را نیز آفریده و به دقت، تفکر و مطالعه در مخلوقات فرمان داده است. ثانیاً؛ لزوماً چنین نیست که هر دعا و توسلی حتماً مستجاب شده و نتیجه خواهد داد، بلکه اجابت دعا و تأثیر توسل، متوقف بر شرایط و مصالحی است که با تحقق آنها، اجابت هم محقق می گردد و به همین دلیل، هیچ یک از علمای دین در طول تاریخ ادعا

۱. «وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ...»؛ مؤمن: ۶۰.

۲. «وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا»؛

نساء: ۶۴.

نکرده‌اند که اگر کسی هر حاجت یا بیماری‌ای داشت صرفاً باید دعا کند یا به پیامبران و ائمه علیهم‌السلام متوسل شود و صد در صد شفا پیدا می‌کند و نیازی به تلاش و مراجعه به پزشک ندارد.

نتیجه آنکه استجابت دعا شرایط خاص خود را دارد چنان‌که تأثیر دارو در درمان یک بیماری متوقف بر شرایط خاصی است.

۲. رفتن به مسجد و حرم‌های مطهر در درجه اول برای عبادت خداوند و انجام واجبات و مستحبات دینی و تقویت معنویت و نورانیت و بالا بردن روحیه و سلامت ایمان دینی است، نه شفایافتن یا بهره‌های مادی، گرچه در برخی موارد نیز نیازهای مادی زائانش را برآورده می‌کند.

۳. بسته‌شدن موقت مسجد و حرم، به معنای تعطیل شدن عبادت، و بی‌تأثیری دعا و توسل نیست، بلکه به دلیل شرایط خاصی است که به وجود آمده و لازم است مدتی عبادت، دعا و توسل بدون حضور در مکان‌های عمومی، مانند حرم‌های امامان علیهم‌السلام و مساجد انجام پذیرد و بدیهی است هیچ‌گونه ارتباطی بین تعطیلی این اماکن و تأثیر یا عدم تأثیر دعا و توسل وجود ندارد.

۱۳

کرونا و اثبات بی‌تأثیری حرم و زیارت

روحانیون شیعه ادعا می‌کردند، توسل به اهل بیت علیهم‌السلام و وجود حرم‌های مقدس مایهٔ برکت و دورماندن شهرهای زیارتی از بلا است، درحالی‌که الآن و بیروس کرونا از قم آغاز و گسترش یافته است!

۱. ویروس کرونا از قم شروع و گسترش پیدا نکرده است؛ بلکه شروع آن را از شهر ووهان کشور چین دانسته‌اند هرچند در نظریه تازه‌تری منشأ آن قبل از چین، فرانسه اعلام شده است؛ در هر صورت آنچه قطعی است، ورود این بیماری از خارج، به ایران است. اما در ایران، قم اولین شهری بود که قادر به شناسایی این ویروس شد وگرنه طبق اظهارات برخی از صاحب نظران، این ویروس قبل از قم، در تهران وجود داشته است. هرچند تقدم وجود ویروس در هر شهری، نباید عاملی برای تحقیر و توهین به آن شهر و ساکنان آن شود؛ چراکه این امر ممکن بود در هر شهری اتفاق بیافتد.

۲. یکی از آفت‌های بزرگ در فرایند شناخت و مبارزه با مشکلات مادی و روانی بشر، یک‌سونگری و تقلیل‌گرایی است که از نظر عقل و علم مردود

است؛ مثلاً تقلیل علل پدیدآمدن و شیوع بیماری‌ها به مسائل بهداشت محیطی و جسمی نوعی تقلیل گرایی، یعنی فروگاهش علل به علل مادی و محسوس است! عقل و علم بشر محدود است و با وجود پیشرفت‌های زیادی که در علوم طبیعی و انسانی صورت گرفته، بشر هرگز نمی‌تواند به صورت یقینی ادعا کند که می‌تواند به همه پدیده‌ها از همه ابعاد، سطوح و زوایا آگاه شده و آنها را در کنترل خود در آورد. زندگی انسان‌ها بسیار پیچیده‌تر از آن است که عقل و علم به همه ابعاد آن آگاه شود. به همین سبب تقلیل علت یک بیماری یا شیوع آن در امور مادی، خطای علمی و عقلی بزرگی است. در آیات قرآن کریم و روایات معتبری که از پیشوایان دینی به ما رسیده، علل ایجاد و شیوع برخی از بیماری‌ها، به خصوص بیماری‌های بنیان‌کن، فراگیری برخی از گناهان عنوان شده است؛ بنابراین همچنان‌که می‌بایست به نظر پزشکان در رعایت امور بهداشتی جسمی و محیط زیست توجه کرد، باید به نظر متخصصان دینی و وجدان اخلاقی در اینکه شیوع گناهان و رفتارهای غیراخلاقی هم در این امر عاملیت دارد، اعتنا کنیم. مشکلات مادی و بیماری‌های جسمی، زنجیره‌ای از علل و عوامل دارند که برخی مادی و برخی ممکن است روحی - معنوی باشد. اگرچه علل و عوامل روحی و معنوی هم با وساطت علل مادی در جسم انسان اثر می‌گذارد، ولی از لحاظ عقلی و علمی نمی‌توان ادعا کرد که مشکلات و بیماری‌های جسمی تنها علل و عوامل جسمی دارد.

۳. امروزه در روان‌پزشکی، پزشکی و روان‌شناسی مدرن اثبات شده که منشأ بسیاری از بیماری‌های جسمی و از جمله بیماری‌های صعب‌العلاج، نابسامانی‌های روانی مثل استرس، اضطراب و افسردگی است. بیماری‌های روان‌تنی، بیماری‌هایی جسمی با منشأ روانی است؛ از این رو اگرچه رعایت

اصول و مسائل بهداشتی اهمیت دارد، اما به‌تنهایی نمی‌تواند بیماری‌ها را از بین ببرد. مشکلات روان‌شناختی موجب تضعیف سیستم ایمنی بدن شده و بدن را در برابر بیماری‌ها آسیب‌پذیر می‌کند. اعتقادات دینی، دعا، مناجات با خدا و توسل به ارواح پاکان، علاوه بر آثار معنوی و تکوینی، عامل مهمی در آرامش، امید و احساس تسلط بر زندگی است و به تقویت سیستم ایمنی بدن کمک فراوان می‌کند. افراد بی‌دین و لامذهب، به سبب اینکه در بحران‌ها ممکن است خود را ببازند و احساس استرس و ناامیدی کنند، نسبت به مؤمنان در برابر بیماری‌ها آسیب‌پذیری بیشتری دارند.

۴. مسئله توسل به اهل بیت علیهم‌السلام و شفابخشی توسط آنها مورد تأیید دین است؛ اما این‌گونه امور به صورت دائمی نبوده و در موارد خاصی با شرائطی که خداوند متعال بدان عالم است، اتفاق می‌افتد. به عبارت دیگر این مسئله در امور دنیا به صورت استثنا است و این‌گونه نیست که هرکسی به حرم اهل بیت علیهم‌السلام رفته و یا توسل و دعایی کرده باشد، بلافاصله شفا یافته باشد؛ همچنین این‌گونه نیست که هرکسی دعا و توسل کند، دیگر نیازی به استفاده از دارو برای رفع بیماری و یا انجام اقدامات احتیاطی به منظور پیشگیری از بیماری‌های واگیردار نداشته باشد؛ به همین دلیل مراجع معظم تقلید که بیش از دیگران اهل ذکر، دعا و توسل‌اند، با وجود اینکه مردم را به ذکر، دعا و توسل فرامی‌خوانند، هم‌زمان آنها را به رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی و اقدامات احتیاطی پیشگیرانه نیز دعوت می‌کنند و خود نیز با تعطیلی درس‌ها و برنامه‌های اجتماعی در این زمینه پیشگام بوده‌اند. به عنوان مثال حضرت آیت‌الله العظمی مکارم‌شیرازی سخنانی در این زمینه ایراد فرمودند: «برای مقابله با این بیماری باید بر اعصاب خود مسلط باشیم و از ترس و استرس پرهیز نماییم. ... خوب است در تمام خانه‌ها زیارت عاشورا و حدیث کسا

خوانده شود، زیرا اینها به همه روحیه می‌دهد و آثار گران‌بهایی دارد... در این مقطع زمانی معاشرت‌ها و حضور در مراکز عمومی صحیح نیست... از جمله مسائلی که بر هر انسانی واجب است، حفظ جان و سلامت است و اگر انسان در این زمینه کوتاهی کند، در پیشگاه خداوند مسئولیت دارد!'^۱ مقام معظم رهبری نیز ضمن تأکید به رعایت مسائل بهداشتی و عمل به دستورات پزشکی و اینکه انجام این توصیه‌ها مصداق «حسنه» است، مردم را به توسل و توجه به پروردگار فراخواندند و گفتند: «من توصیه می‌کنم همه دعای هفتم صحیفه سجّادیه را که دعای خیلی خوبی است، با توجه به معنا، بخوانند و با این الفاظ زیبا از خدای متعال کمک بخواهند!»

۱۴

کرونا و تعارض با انگاره حمایت امام زمان (علیه السلام) از شیعیان

مگر نمی‌گویید امام زمان (علیه السلام) در میان شیعیان مانند پدر است؟ چرا در این اوضاع شیعیان مثل جنگ و بیماری، کاری نمی‌کند؟! چرا شیعیان به حال خود رها شده‌اند؟!

۱. شبهه‌کننده از کجا اثبات کرده است که امام زمان (علیه السلام) تاکنون برای شیعیان کاری نکرده و شیعیان را به حال خود رها کرده است؟ اولاً همواره احتمال وضعیت بدتر از وضعیت موجود قابل تصور است! ثانیاً هیچ‌گاه نمی‌توان تنها بر اساس ظواهر پدیده‌ها قضاوت کرد. چه‌بسا اتفاقاتی که به ظاهر، دردناک و ناگوار است، اما در دل خود خیرها و سودمندی‌های زیادی برای فرد و جامعه دارد؛ ثالثاً حمایت و یاری امام زمان (علیه السلام) لزوماً به معنای این نیست که امور را به صورت فیزیکی، یکسره به سود شیعیان بگرداند؛ از این روی، حمایت امام زمان (علیه السلام) اگرچه ممکن است در برخی موارد به صورت فیزیکی باشد، اما همواره به صورت معنوی و از طریق بالابردن ایمان و روحیه شیعیان بوده است.

۲. نظام عالم بر اساس اسباب و مسببات مادی و معنوی است. این تصور که امام اگر امام است باید هر مشکل پیش آمده را با معجزه و کرامت

^۱. سخنان ایشان از شبکه‌های مختلف سیما پخش شد و بر روی سایت ایشان هم قرار گرفته است.

برطرف کند، تصویر درستی از جایگاه و وظیفه امام نیست. وظیفه امام هدایت معنوی آشکار و پنهان است. انسان‌ها در دل طبیعت به دنیا آمده، زندگی می‌کنند و می‌میرند و وظیفه امام، در کنار عقل و علم، هدایت انسان به سوی بهترین سبک زندگی است!

۳. وقوع جنگ‌ها، پیدایش برخی از بیماری‌ها و بسیاری از امور دردناک به دست خود انسان‌ها است و خودشان نیز باید با بازگشت به سنت‌ها و قوانین خداوند امور را اصلاح کنند. این امر، لازمه زندگی در عالم طبیعت و مختاربودن انسان‌ها است. اگر قرار باشد امور همواره بر خلاف لوازم طبیعی عالم طبیعت و انسان رقم بخورد، اساساً خلقت طبیعت بیهوده خواهد بود. انسان‌ها باید با هدایت عقل و دین راه صحیح زیستن را بیاموزند و برای کمال خود و جامعه خود تلاش کنند. پیامبر و امام جز آموختن معارف و ارزش‌های الهی به انسان‌ها و راهبری آنان تا سرمنزل مقصود وظیفه‌ای ندارند. حتی آنگاه که خود پیامبر یا امام زمامدار جامعه است، باز هم رویدادهای جامعه انسانی به صورت طبیعی و بر اساس سنت‌های تکوینی و تشریعی خداوند به پیش می‌رود. تاریخ به روشنی گواه است که در زمان رسول‌خدا و امامان هدی علیهم‌السلام این گونه نبوده که مشکلات، گرفتاری‌ها و رنج‌های مردم با امور خارق‌العاده سامان یابد. مسلمانان در ابتدا مجبور بودند به دره‌ها پناه ببرند، به حبشه هجرت کنند، در شعب ابی‌طالب محصور شوند و مشکلات بی‌شمار دیگری را برای حفظ ایمان خود تحمل کنند و در همه این فرار و نشیب‌ها از معجزه و امور غیرعادی حرفی نوبد و مسلمانان از پیامبر درخواست معجزه نمی‌کردند. جالب است بدانیم که درخواست معجزه و کرامت از پیامبر و امام بیشتر از سوی کافران و منکران مطرح می‌شد.

۴. برخی از ملحدان چنان سخن می‌گویند که گویی تا پیش از بیماری کرونا هیچ مسلمان یا شیعه‌ای نمرده یا بیمار نشده است و حال با شیوع بیماری کرونا و بیمارشدن یا مردن برخی از شیعیان، مشخص شده که امام و

پیامبر معجزه ندارند! این سخنان بسیار خنده‌آور است! اتفاقاً در طول تاریخ هیچ گروهی به اندازه شیعیان و امامان‌شان از ظالمان ستم ندیده و در رنج و ناراحتی نبوده‌اند. در همین ایران عزیز ما قحطی‌ها و بیمارهای همه‌گیر بسیار وحشتناکی بروز کرده که گاهی تا چندین ملیون انسان را از بین برده است؛ اما هیچ شیعه‌ای این اتفاقات را با اعتقادات خود در تضاد ندیده و در ایمان خود سست نشده است. بیماری کرونا هم خواهد گذشت؛ البته ان‌شاءالله با کمترین تلفات و بیشترین خیرها و سودمندی‌های اجتماعی و مردم ایران باز هم با همان استواری، شور و دلدادگی بر سر ایمان و پیمان خود خواهند ایستاد!

سببی انجام می‌گیرد. اعتقاد به امام‌زمان علیه السلام به همراه عمل به ارزش‌های مورد رضایت آن امام یقیناً موجب بروز و ظهور خیرهای معنوی فراوان می‌شود. حتی ممکن است با دعای آن حضرت برخی از بلاهای بنیان کن از جامعه مه‌دوی برطرف شود؛ اما این اعتقاد و ارتباط به معنی این نیست که چنین کشور و جامعه‌ای یکسره از دیگر کشورها متفاوت شده و سنت‌های دیگری بر آن حاکم می‌شود. در دوران حیات پیامبر صلی الله علیه و آله و حکومت امام‌علی علیه السلام هم با وجود اینکه پیامبر و امام در میان امت حضور دارد، حضورشان از پیدایش شکست‌ها، تنگناها و مشکلاتی که به صورت طبیعی یا در اثر کوتاهی‌ها و خطاهای انسانی پدید می‌آید، جلوگیری نکرده است.

۲. بلاها، مصیبت‌ها و شرور لازمه عالم مادی است و حذف مطلق شرور از صحنه زندگی انسان مساوی با فانی شدن نظام عالم مادی است. فارابی فیلسوف بزرگ اسلامی در این باره می‌گوید: «خدا که در قدرت و حکمت و علم خود تام است، تمامی افعال او کامل و بدون نقص و عیب است و آفات و شروری که بر اشیای طبیعی عارض می‌شود، ضروری عالم ماده و طبیعی است. عالم ماده، نمی‌تواند خیر محض را بپذیرد.»^۱ با توجه به این مطلب تصور این که ایران چون کشوری اسلامی و شیعی و مورد عنایت اهل بیت علیهم السلام و امام‌زمان علیه السلام است، باید از هرگونه بلا، مصیبت و شرری در امان باشد، تصویری نادرست است؛ مکه مکرمه و خانه خدا (کعبه) که مقدس‌ترین مکان اسلامی است، بارها گرفتار سیل شده و خانه خدا ویران گشته است. حال کسی نگفته که چون کعبه در مکه قرار دارد، نباید سیل

۱. ابونصر محمد فارابی، التعليقات، تحقیق: جعفر آل‌یاسین، بیروت: دارالمناهل، ۱۴۰۸ق، ص ۴۶.

تبیین ناپذیری اعتقاد به امام‌زمان علیه السلام و وجود بلاها

مگر اینجا کشور امام‌زمان علیه السلام و اهل بیت علیهم السلام نیست؟! پس این همه بلا و مصیبت عمومی در غرب و شرق و جنوب و شمال آن برای چیست؟! چگونه می‌توان اینها را تبیین کرد؟

۱. نظام جهان بر پایه زنجیره اسباب و مسببات جریان دارد. در این نظام هر معلولی علت یا عللی دارد. حوادث طبیعی، چه سودمند و چه زیان‌بار، دارای زمینه‌ها و عللی است که از آن تخلف نمی‌کند. چه کشوری که مردم آن به امام‌زمان علیه السلام اعتقاد دارند و چه کشورهایی که چنین اعتقادی ندارند؛ البته علل حوادث در علت‌های مادی منحصر نیست و بسیاری از حوادث طبیعی زمینه‌های و علل معنوی هم دارد؛ هرچند علل معنوی همواره توسط علل مادی اثر می‌کند. مثلاً بی‌اعتنایی به امور اخلاقی، ظلم‌ها و حق‌کشی‌های فراگیر، ممکن است موجب کاهش باران و خشکسالی شده و از این راه بر رشد منفی نیازمندی‌های غذایی یک جامعه تأثیر منفی بگذارد. براین اساس سنت‌های الهی در همه جای جهان به یک منوال است و استثنایی در آن نیست. حتی در اموری که ما آن را استثنا می‌پنداریم، باز بر اساس سنت و

آنجا را خراب کند! هیچگاه تقدس اماکن، نقش پیشگیرانه انسان‌ها در مقابله با بلاها را از بین نبرده و نخواهد برد. درست است که کشور ایران نسبت به کشورهای دیگر بیشتر مورد عنایت امام‌زمان (علیه السلام) است و این امر در حوادث بسیاری به اثبات رسیده، ولی این باعث نمی‌شود که از عوامل پیشگیری از بلاها غفلت ورزیم. درباره بیماری ویروس کرونا نیز رعایت امور بهداشتی و پزشکی، و روان‌شناسی در راستای نظام علی و معلولی است و رعایت آن بر همه انسان‌ها واجب است؛ همچنان‌که توبه، دعا، توسل و پناه بردن به خداوند و اولیای پاکش نیز باید به صورت جدی مورد توجه قرار گیرد.

۳. برخی از این بلاها و شرور از آزادی و اختیار انسان‌ها در عمل ناشی است. خداوند متعال به انسان نعمت آزادی و اختیار ارزانی داشته و خوبی‌ها و بدی‌ها را نیز به او الهام کرده است. همچنین دستورهای سعادت‌بخشی را از طریق رسولان برای تکامل به انسان نازل فرموده است. برخی از انسان‌ها با اختیار خویش اعمال شرورانه‌ای انجام می‌دهند که لازمه آن، رنج و عذاب دیگران است؛ بنابراین برخی از شرور و بلاها از شرارت انسان‌ها حاصل می‌شود. درباره شیوع برخی بیماری‌ها مانند ایدز و ویروس کرونا نیز طبق تحقیقات برخی متخصصان، عامل این بیماری‌ها ارتباط نادرست انسان با حیواناتی نظیر میمون و خفاش است؛ بنابراین این‌گونه بیماری‌ها ناشی از خطای انسان‌هایی است که از اختیار خود سوءاستفاده می‌کنند! البته احتمال ساخت و انتشار ویروس‌هایی مثل کرونا توسط دشمنان بشریت هم وجود دارد که احتمال قابل‌اعتنایی است، ولی هنوز شواهد قوی و معتبری به سود آن وجود ندارد!

۴. صرف انتساب مردم یک جامعه به اسلام موجب نمی‌شود که سنت‌های الهی درباره آنان تغییر کند و آن مردم از گزند حوادث جهان محفوظ و مستثنا باشند. برخی از شرور و بلاها و نیز خیرها و نعمت‌ها صرفاً ناشی از قرار گرفتن کشور یا منطقه‌ای در شرایط خاص اقلیمی است؛

البته بسیاری از زمینه‌ها و علل خیرات و شرور به رفتارهای انسان‌ها وابسته است و در این خصوص تفاوتی میان مسلمان و نامسلمان نیست. مثلاً نظم، سخت‌کوشی، علم‌آموزی، برنامه‌ریزی، آینده‌نگری، حق‌طلبی، اتحاد و انسجام اجتماعی و غیره زمینه و عامل بسیاری از خیرهای فردی و اجتماعی است. حال اگر مسلمانان به این امور بی‌توجه باشند، طبیعتاً از آثار مثبت آن نیز محروم شده و به پیامدهای منفی فقدان آن گرفتار می‌شوند. گرفتاری‌های مردم در کشورهای اسلامی در بسیاری از موارد از بی‌اعتنایی به سنت‌های الهی و عمل نکردن به فرمان‌های دین است؛ نه ناشی از مسلمان بودن آنها.

بخشیدن به پزشکی مدرن استفاده کرد. خودشیفتگی و استبداد علمی، چه از نوع مدرن و چه سنتی آن، محکوم به زشتی و ناراستی است. فطرت حقیقت جوی انسان همواره و همه جا به دنبال علم نافع است و برای خود مرزی نمی‌شناسد.

۲. هنر طب اسلامی و سنتی نه منحصر و محدود در اقداماتی مانند دعاخوانی، توسل و دودکردن اسپند است و نه این امور کم اهمیت و بی‌اثر است. نقش دعا و توجه به خدا و توسل به اولیای الهی دست کم در ایجاد و بالارفتن آرامش و تقویت روحیه بیماران مذهبی و حتی غیرمذهبی و در نتیجه بهبود سیستم ایمنی بدن آنها قابل انکار نیست. مضاف بر اینکه بر اساس اعتقادات ما دعا و توسل بر بهبود بیماران تأثیر مستقیم و بی‌واسطه هم دارد. خداوند متعال در آیه پایانی سوره فرقان می‌فرماید: «اگر دعاهای شما نبود خداوند هیچ اعتنایی به شما نمی‌کرد!»^۱ طب سنتی و توصیه‌های بهداشتی اسلام برای پیشگیری و درمان بیماری‌ها بسی فراتر و عمیق‌تر از آن است که تصور می‌شود و اگر کسی اطلاعات علمی‌اش در این زمینه کم است می‌بایست خود را سرزنش کرده و برای دانش‌افزایی اقدام کند! بنابراین طب اسلامی - سنتی و پزشکی نوین، به عنوان دو ساحت علمی در حوزه نظام سلامت انسان قابل توجه‌اند و موفقیت یکی مستلزم نفی اعتبار دیگری نیست.

۱. «قُلْ مَا يَعْزُبُ عَنْكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ»؛ فرقان: ۷۷.

طب اسلامی و بی‌ارزش انگاری دستاوردهای پزشکی

توصیه دین و طب دینی در درمان بیماران کرونا، دعاخوانی و دودکردن اسپند در محیط بیمارستان است. این کارها تمسخر علم مدرن و ریشخند به دستاوردهای سترگ بشر در شناخت و درمان بیماری‌ها است.

۱. طب اسلامی و طب سنتی از ظرفیت‌های سترگ علمی و فرهنگی ما ایرانیان است. بخشی از طب، دستاورد تجارب کهن نیاکان ما بوده و بخشی در روایات اسلامی ریشه دارد. امروزه حتی با نگرش تنگ‌نظرانه و انحصارطلبانه پوزیتویسم منطقی، نمی‌توان به این سنت کهن علمی بی‌اعتنا بود و تحقیق و بررسی علمی در این عرصه کاملاً عقلانی و سودمند است. کنارنهادن و تحقیر طب سنتی ایرانی اقدامی غیرمنطقی و برخاسته از نادانی یا خودباختگی در برابر تمدن غرب است که حتی با ادعای عقلانیت بشر مدرن و لزوم بهره‌گیری از علوم و دستاوردهای ملل مختلف نیز سازگاری ندارد. طب سنتی را نباید رقیب پزشکی مدرن تلقی کرد، بلکه می‌بایست آن را به عنوان دانش مکمل مطالعه نمود و از ظرفیت‌های مثبت آن در تکامل

ساختمانی عادی به کار رفته است. به همین سبب عقل انسان حکم می‌کند (و) دین هم حکم عقل را تأیید کرده است) که می‌بایست از شرایطی که موجب آسیب وارد شدن به جسم و جان ما است، دوری کنیم، مگر آنکه پای مصلحت و منفعتی بزرگتر از جان در میان باشد (مثل میدان جنگ با دشمن)

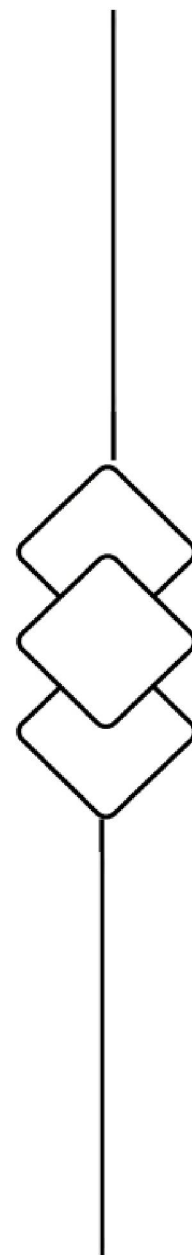
۲. آنچه در دعای امام صادق علیه السلام می‌خوانیم که «چسباندن صورت به قبور ائمه علیهم السلام موجب رحمت است»، این امر در شرایط عادی است و به همین سبب اگر زمانی شرایط خاصی پیش آید که بر اساس حکم عقل از دست زدن به ضریح و قبور آنان ممانعت به عمل آید، با سخن امام در تضاد نیست. حکم استحباب مالیدن چهره بر قبر امام حسین علیه السلام با حکم وجوب پرهیز از سرایت بیماری، هر دو حکم دین است و با هم منافات ندارد؛ علاوه بر اینکه اگر منافات هم داشته باشد، حکم وجوب بر استحباب مقدم است. رجوع به اهل خبره و متخصصان در امور مادی و معنوی از احکام عقل و دین است و لازمه این امر وجوب عمل به فرمان آنها است. پیامبر و امامان علیهم السلام نیز با وجود برخورداری از علوم الهی، چنین رفتار می‌کردند و در امور خاصی به متخصصان رجوع کرده‌اند. فرزندان امام علی علیه السلام پس از شکاف خوردن فرق مبارکش به دست ابن ملجم (لعنة الله علیه) به دنبال طیب رفتند و طبق گزارشی طیب یهودی بر بالین حضرتش حاضر شده و نسخه‌ای تجویز نمود.

۱۷

ناهمخوانی سفارش‌های دین با دستورهای بهداشتی

در دعای امام صادق علیه السلام می‌خوانیم: «وَ اَرْحَمْ يٰلَكَ الْخُدُودَ الَّتِي تَقْلَبُ عَلَى قَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام» و این گونه‌هایی را که بر قبر پدرم ابی عبدالله الحسین علیه السلام به خاک مالیده می‌شود، مشمول رحمت خود فرما! «حال اگر چسباندن صورت به قبور ائمه علیهم السلام موجب رحمت است، پس چرا اکنون از دست زدن به ضریح و قبور آنان ممانعت می‌شود؟

۱. سنت الهی بر این است که در جهان همه چیز مطابق نظم خاص و بر اساس اسباب و مسببات صورت پذیرد. بر این اساس هر چیزی در عالم هستی تأثیر خاص خودش را دارد؛ مثلاً اگر کسی سمی بخورد مسموم خواهد شد و اگر در معرض میکروب‌های کشنده قرار گیرد، آلوده و بیمار می‌شود. نظام علی مستلزم آن است که با وجود تحقق علت، معلول خواهد آمد؛ اگر فلز تیزی با فشار روی بدن کسی کشیده شود، می‌برد و اگر فلزی آغشته به ویروس کشنده‌ای شود در صورت تماس با سطح آن فلز، ویروس منتقل می‌شود و تفاوت نمی‌کند که آن فلز، ضریح امام باشد یا آهنی که در

فصل دوم

قم هراسی و تقدس زدایی

از حرم و حوزه

روایات در امان بودن قم در بوته آزمون کرونا

از امام صادق علیه السلام روایت شده است: «هنگامی که فتنه همه شهرها را فراگیرد به شهر قم و اطراف آن پناه برید که بلا از آنجا دفع شده است». حدیث دیگری نیز از امام رضا علیه السلام به همین مضمون روایت شده است. مفاد این روایت و روایات بسیاری که در فضیلت قم وارد شده و هرگونه بلایی را از قم منتفی می‌داند، چگونه با فراگیری بیماری کرونا در قم و از قم به سایر شهرها سازگار است؟!^۱

۱. قابل ذکر است که قبل از بررسی محتوا و مضمون روایات، ابتدا بررسی سند آن مدنظر می‌باشد، براساس بررسی‌های انجام شده روایات مورد اشاره از نظر سند ضعیف بوده و معتبر نمی‌باشد.^۱

^۱. این روایت را مرحوم مجلسی در کتاب بحارالانوار با دو سند ذکر کرده است؛ سند اول به امام صادق علیه السلام و سند دوم به امام رضا علیه السلام می‌رسد:

(الف) «وَعَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَخْثُوبٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِذَا عَمَّتِ الْبُلْدَانُ الْفِتْنُ فَعَلَيْكُمْ بِقُمْ وَحَوَالِئِهَا وَتَوَاجِئِهَا فَإِنَّ الْبَلَاءَ مَذْفُوعٌ عَنْهَا»

قم خانه اهل بیت و مهمترین مرکز علمی فرهنگی شیعه در دوران معاصر است؛ همه شیعیان و علاقمندان به مکتب اهل بیت و انقلاب اسلامی ایران در جای جای جهان، به قم چشم دوخته‌اند؛ از این رو حساسیت دشمنان اسلام و انقلاب، بر روی قم دور از انتظار نبوده و نیست.

معرفی جاهلانه و به غلط یا مغرضانه قم به عنوان خاستگاه شیوع ویروس کرونا در کشور، باعث شد بخش زیادی از شبهات و شایعات، به سوی قم، عالمان، ساکنان و مراکز فرهنگی آن نشانه رود. در این بخش، مهمترین شبهات که به قم و مسائل مربوط به آن می‌باشد، پاسخ داده شده است.

۲. بررسی محتوای این روایات نیز گویای آن است که در این روایات از لفظ «فتنه» استفاده شده که اعم از امراض و بلاهای جسمی است و با توجه به مرکزیت فرهنگ شیعی و علوم دینی در قم، می توان گفت که منظور از این احادیث، فتنه های مذهبی، فکری و عقیدتی است که در آخرالزمان دامن شهرها و کشورها را می گیرد و در آن شرایط لازم است مردم برای رفع آن به دانشمندان و مراکز فرهنگی و دینی قم پناه برند! در تأیید این تفسیر از روایات، به حدیثی از امام صادق علیه السلام اشاره می شود:

امام صادق علیه السلام فرمود: «به زودی کوفه از وجود مؤمنان خالی و علم در آنجا پنهان می شود؛ همچون پنهان شدن مار در سوراخش؛ پس از آن علم در شهری ظاهر می شود که به آن «قم» می گویند؛ آن شهر معدن علم و فضل می شود تا جایی که در روی زمین، مستضعفی در دین باقی نماند، حتی زن ها در حجله ها! و این در هنگام ظهور قائم ما خواهد بود؛ پس خدا قم و اهل آن را قائم مقام حجت قرار می دهد و اگر آن نباشد، زمین اهل خود را در کامش فرو می برد و در روی زمین حجتی باقی نمی ماند و علم از قم به سایر شهرها در مشرق و مغرب روان می شود؛ پس حجت خدا بر مردم تمام

(ب) «وَرُويَ مَرْفُوعاً إِلَى مُحَمَّدَ بْنِ يَعْقُوبَ الْكَاتِبِيَّ بِإِسْنَادِهِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا عليه السلام قَالَ: إِذَا عَمَّتِ الْبُلْدَانُ الْفِتْنُ فَعَلَيْكُمْ بِقَمٍّ وَ حَوَائِجِهَا وَ تَوَاجِجِهَا فَإِنَّ الْبَلَاءَ مَرْفُوعٌ عَنْهَا»

مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحار الأنوار، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۳ق، ج ۵۷، ص ۲۱۴.
در خصوص سند این دو روایت باید گفت در روایت ابی جمیله از شخص مجهولی با عنوان «رجل» گزارش شده است. لفظ «رجل» که بر فرد ناشناسی دلالت دارد، مرسله بودن سند را موجب گشته و روایت را از اعتبار ساقط می کند. مضاف بر اینکه خود ابی جمیله مفضل بن صالح، از نظر بسیاری از رجالیان (علامه حلی در خلاصه الرجال)، ضعیف و غیرثقه معرفی شده است. روایت دوم هم از اساس، ارزش سندی ندارد؛ زیرا مرفوعه است و روایت مرفوعه به خودی خود، معتبر نیست.

می شود تا جایی که کسی در روی زمین نماند که دین و دانش به او نرسیده باشد. از آن پس قائم علیه السلام ظهور می کند و موجب نعمت و خشم الهی بر بندگان (عصیانگر) می شود؛ زیرا خدا از بندگان پس از آنکه حجت را انکار کردند، انتقام می گیرد!^۱

۲. در فهم روایات باید به «درایة الحدیث» توجه کرد که برخی از روایات اسلامی تاریخ مند بوده و شرایط زمانی و مکانی خاصی صادر شده است؛ مثلاً برخی از روایاتی که در فضیلت قم مطرح شده را باید در بستر حوادث سال های میانه انقراض دولت امویان و ظهور دولت عباسیان فهم کرد. در اواخر دوران بنی امیه قیامی به رهبری «ابن اشعث» در عراق رخ داد که یکی از قبایل عرب ساکن کوفه، به نام بنی اشعر (اشاعره) هم شرکت داشتند؛ این قیام شکست خورد و بازماندگان آنها در اقصی نقاط مملکت پهناور اسلامی متواری شدند. انقلابیون اشعری به ایران متواری و در «قم» کنونی ساکن شدند. آنها با کمک مردم محلی، در آن منطقه برج و بارویی ساختند و آن را قم نامیدند که تا اندازه زیادی از حکومت مرکزی استقلال داشت. اشعریان از محبان اهل بیت علیهم السلام بودند و از این رو «قم» از آن زمان مأمنی برای انقلابیون مختلف شیعی، اعم از کیسانی و عباسی و امامی شد. با انقلاب عباسیان بر ضد امویان، اشعریان قم هم در آن شرکت کردند و پس از روی کار آمدن عباسیان، به پاداش این همکاری، حکومت قم را به دست گرفتند که استقلالی بیش از پیش داشت. بعدها اشعریان به تدریج به جناح امامی شیعیان نزدیک شدند. به هر حال این روایات بر فرض صحت سند، به چنین

۱. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحار الأنوار، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۳ق، ج ۵۷، ص ۲۱۳.

ماجراهایی اشاره دارد. نتیجه اینکه این روایت و روایات مشابه از نظر سند ضعیف است و از لحاظ دلالت، بر امراض و بلاهای جسمی دلالت ندارند؛ بلکه به فتنه‌های عقیدتی و فکری و امنیتی مربوط است.

۱۹

کرونا و برافتادن قداست قم و حرم حضرت معصومه

ویروس کرونا از قم به همه جای ایران منتشر شد؛ جایی که می‌گفتند به برکت فاطمه معصومه علیها السلام سه در بهشت در آن باز شده است، اما اکنون معلوم شد که نه تنها هیچ امتیازی بر دیگر شهرها ندارد، بلکه مایهٔ بدبختی دیگر شهرها هم شده است. پرسش این است که چرا حضرت فاطمه معصومه علیها السلام بدون داشتن هیچ امتیازی، مقدس خوانده می‌شود و قدرت شفابخشی به او نسبت داده می‌شود؟! یکی از دانشمندان مذهب تشیع گفته است که چون ایشان شهامت داشته و حدیث غدیر را روایت کرده، یک شخص مقدس است! نتیجه اینکه در مذهب شیعه برای مقدس شدن کافی است یک روایت را نقل کنید!

در این شبهه سه مدعا مطرح شده است: حضرت فاطمه معصومه علیها السلام هیچ امتیازی ندارد؛ وی قدرت شفابخشی ندارد؛ مقدس بودن وی به جهت روایت حدیث غدیر است. در ادامه این سه مدعا را بررسی می‌کنیم:

۱. آیا حضرت فاطمه معصومه علیها السلام هیچ فضیلت و امتیاز معنوی ندارد؟
شیخ محمد تستری در فضیلت معنوی آن بانو می‌نویسد: «در میان فرزندان

امام موسی کاظم علیه السلام با آن همه کثرت‌شان، بعد از امام رضا علیه السلام، کسی هم شأن حضرت معصومه علیها السلام نیست.^۱ از باب نمونه به دو روایت در فضائل پرشمار بانو اشاره می‌شود:

فردی از اصحاب امام صادق علیه السلام می‌گوید: «نزد امام صادق علیه السلام رفتم و دیدم آن بزرگوار با کودکی که در گهواره است، سخن می‌گوید؛ با تعجب از آن حضرت پرسیدم: آیا شما با کودکی که در گهواره است، سخن می‌گویید؟ آن حضرت فرمود: آری! اگر تو هم مایل هستی نزد او بیا و با او حرف بزن! نزدیک رفته و به کودک سلام کردم. کودک جواب سلام مرا داده و فرمود: نامی که برای دخترت انتخاب کرده‌ای تغییر ده؛ خداوند آن نام را دوست ندارد! خداوند چند روز پیش به من دختری عطا کرده بود که نام او را حمیرا گذاشته بودم. سخن گفتن نوزاد، اطلاع او از اخبار پنهانی و نهی از منکر او مرا به تعجب واداشته و بهت زده کرده بود!» امام صادق علیه السلام به من فرمود: تعجب نکن؛ زیرا این نوزاد، پسر «موسی» است. خداوند از او دختری به من عنایت خواهد کرد که نامش فاطمه است و در سرزمین قم به خاک سپرده می‌شود و هرکس او را زیارت کند، بهشت بر او واجب می‌گردد!^۲

در روایت دیگری امام صادق علیه السلام فرمود: «برای خداوند حرمی و آن مکه است، برای پیامبر صلی الله علیه و آله حرمی و آن مدینه است. برای امیرالمؤمنین علیه السلام حرمی

و آن کوفه است، برای ما اهل بیت علیهم السلام حرمی و آن شهر قم است. به زودی زنی از فرزندان من به نام فاطمه، در آن شهر مدفون خواهد شد که هرکس او را زیارت کند، بهشت بر او واجب می‌شود!^۱

فاطمه معصومه علیها السلام در خاندان عصمت و طهارت پا به دنیا نهاد و در دامن پدر بزرگ و پدر بزرگوار و در کنار برادرش، که هر سه امام بودند، رشد کرده و به مراتب بلند علم و تقوا نائل آمد. پدران، مادران و محیط مساعد معنوی مهم‌ترین زمینه رشد و تعالی معنوی و اخلاقی است و این امر هرگونه تعجب و انکاری را از میان برمی‌دارد.

۲. آیا حضرت معصومه علیها السلام با اذن خداوند، قدرت شفابخشی ندارد؟ حضرت فاطمه معصومه علیها السلام از خاندانی است که در خطاب به ایشان آمده است: «عَادَتُكُمْ الْإِحْسَانُ وَ سَجَّيْتُكُمْ الْكَرَمَ»،^۲ از این رو کرامات و عنایات آن بانو بسیار فراوان است. اساساً داشتن کرامت و قدرت معنوی برای انجام برخی از امور خارق عادت به سبب برخورداری فرد از مقامات بلند معنوی است و این امر غریبی نیست. حال اگر کسی خواهان اطلاع تفصیلی از کرامات ثبت شده ایشان است، می‌تواند به واحد سمعی - بصری آستانه حضرت معصومه علیها السلام مراجعه نماید. اسناد بسیار متقن و معتبری از وقوع کرامات، چه شفایافتن بیماران و چه برآورده شدن برخی از حاجت‌ها به عنایت آن بانو، در آن واحد گردآوری شده است.

۳. آیا فضیلت حضرت معصومه علیها السلام تنها به سبب روایت حدیث غدیر

۱. محمدباقر مجلسی، بحار الأنوار، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۳ق، ج ۵۷، ص ۲۱۴.

۲. محمدبن علی شیخ صدوق، عیون أخبار الرضا علیه السلام، تهران: نشر جهان، ۱۳۸۷ق، ج ۲،

۱. محمدتقی تستری (شوشتی)، تواریخ النبی و الال علیهم السلام، محقق: محمود الشریفی، بیروت: مؤسسه التاریخ العربی، ۱۳۷۵ق، ص ۱۴۹.

۲. علی قرنی گلپایگانی، منهاج الدموع، قم: مؤسسه مطبوعاتی دین و دانش، چاپ سوم، ۱۳۴۴ق، ص ۴۴۱.

است؟! این مدعا نادرست است. آری! حضرت معصومه علیها السلام محدثه بوده و از راویان احادیث به شمار می آیند. نه تنها حدیث غدیر، بلکه روایات بسیاری از ایشان نقل شده است؛ اما نقل روایت، به تنهایی باعث فضیلت کسی نیست. در کتاب های روایی کم نیستند کسانی که روایات بسیاری را نقل نموده اند؛ اما در نزد خداوند متعال و اولیای الهی دارای جایگاهی نبوده اند. فضایل حضرت معصومه در راوی بودن ایشان نیست؛ بلکه در مراتب بلند معنوی و تقوای آن بانو است.

۲۰

دانش پژوهان جامعه المصطفی عامل اصلی شیوع کرونا

منشأ ایجاد و گسترش ویروس کرونا در ایران از طریق طلاب
چینی جامعه المصطفی العالمیه قم بوده است؟

۱. گمانه زنی درباره منشأ پیدایش و گسترش ویروس کرونا در کشور، با توجه به تأخیری که در شناسایی و تست افراد مبتلا به این ویروس وجود داشت، هیچ گونه جنبه علمی نداشته و صرفاً از شایعات و حرف های بی اساس است. هر ادعایی مستلزم اثبات با روش علمی است. روش علمی برای اثبات این ادعا، روش آزمایشگاهی است؛ یعنی آزمایشگاه های معتبر باید با آزمایش خون افراد، وجود یا عدم ویروس خاصی در خون فرد مشخصی را اعلام کنند؛ این درحالی است که هیچ آزمایشگاه معتبری اعلام نکرده است که این ویروس توسط طلاب چینی جامعه المصطفی منتقل و منتشر شده است. یکی از شگردهای جنگ روانی انتشار اخبار بی اساسی است که با روش تکرار خبر یا اعلام از منبع نامعلوم انجام می گیرد. خبرهایی مثل شایعه و شبهه بالا توسط هیچ منبع معتبر و موثق تأیید نشده است!

۲. موضوعاتی مثل طلاب چینی جامعه المصطفی بیش از هر چیز یا

شایعاتی است که افراد کم اطلاع مطرح می کنند و یا با اغراض سیاسی و ضدانقلابی مطرح می شود. کشورهای ایران و چین روابط گسترده سیاسی و اقتصادی دارند و سالانه هزاران شهروند چینی با اهداف مختلف به ایران سفر می کنند. علاوه براین به گفته مسئولان جامعه المصطفی، طلاب چینی مقیم قم در مدتی که موضوع کرونا مطرح بوده به چین مسافرت نکرده اند. از سوی دیگر سازمان بهداشت جهانی، منشأ ورود ویروس کرونا به ایران، را تاجری عربستانی معرفی کرده که همسر چینی داشته و پس از سفر به ووهان چین، به ایران آمده و از تهران به قم سفر کرده است. اخیراً نیز گمانه زنی دیگری مبنی بر انتقال ویروس از طریق گارگران چینی مستقر در استان گیلان مطرح شده است.

۲۱

توصیه به دعا و توسل یا بازی با جان مردم

روحانیون و عالمان دینی به جای توصیه به رعایت بهداشت و امور پزشکی صرفاً به خواندن برخی دعاها و زیارت ها توصیه می کنند؛ آیا این امر به سخره گرفتن دانش پزشکی و در نتیجه بازی با جان مردم نیست؟!

نسبت دادن این سخنان به عالمان دینی و مراجع معظم تقلید، اتهامی بیش نیست. دانشمندان دین و مراجع تقلید نخست مردم را به رعایت بهداشت و گوش دادن به سخنان مسئولان مربوطه و عمل به آن سفارش نمودند و پس از آن به دعا و توسل سفارش کرده اند. برخی از رسانه های معاند با تقطیع فایل های صوتی و تصویری منتشر شده از علمای اسلام درباره کرونا، کوشش می کنند تا علمای دین را افرادی مخالف دانش بشری معرفی کنند؛ درحالی که همه علما و مراجع معظم تقلید بر رعایت امور پزشکی و بهداشتی و گوش سپردن به توصیه های متخصصان و مسئولان امور بهداشتی تأکید می کنند؛ البته عالمان دین بر اساس وظیفه معنوی خود، مردم را به دعا، توجه به ذات مقدس حق تعالی، توبه و توسل هم توصیه می کنند؛ این امور نه تنها

آثار حقیقی در دفع و رفع بلاها دارد؛ بلکه می‌تواند به مردم آرامش، اطمینان خاطر، امید و قدرت روحی بخشیده و آنها را در برابر نگرانی و پریشان حالی ناشی از ترس از بیماری یاری کند؛ دراین‌راستا به بخش‌هایی از توصیه‌های مقام‌معظم‌رهبری که از صدا و سیمای جمهوری اسلامی پخش شد توجه کنید:

ایشان ضمن تأکید بر رعایت توصیه‌ها و دستورالعمل‌های مسئولان در خصوص پیشگیری و فراگیری آلودگی کرونا فرمودند: «از این دستورها نباید تخطی شود؛ چراکه خداوند ما را موظف کرده است در قبال سلامت خود و دیگران احساس مسئولیت کنیم؛ بنابراین هرچه به سلامت جامعه و جلوگیری از شیوع این بیماری کمک کند، «حسنة» و هرچه به شیوع آن کمک کند، «سیئة» است». ایشان در توصیه‌ای دیگر همگان را به توسل و توجه به پروردگار فراخواندند و گفتند: «البته این بلا آن چنان بزرگ نیست و بزرگتر از آن نیز وجود داشته است، اما بنده به دعای برخاسته از دل پاک و صاف جوانان و افراد پرهیزگار، برای دفع بلاهای بزرگ بسیار امیدوارم؛ چراکه توسل به درگاه خداوند و طلب شفاعت از نبی مکرم اسلام ﷺ و ائمه بزرگوار علیهم‌السلام می‌تواند بسیاری از مشکلات را برطرف کند!»

۲۲

قم و قداست‌های ساختگی

اگر این بیماری‌ها، ویروس‌ها و مرگ و میرها به علت گناهان مردم است، چرا از قم که مرکز دین و تشیع است و در آن کمتر گناه می‌شود شروع شده است؟!^۱

۱. اراده الهی بر این تعلق گرفته که نظام کلی حاکم بر جهان، نظام علی و معلولی و سبب و مسببی باشد؛^۱ یعنی هر معلولی، علت خاص و هر علتی، معلول مخصوص داشته باشد و براین‌اساس بسیاری از فعل و انفعالات و حوادث موجود در این عالم در چارچوب نظام طبیعی قرار می‌گیرد؛ مسائل آب و هوا، میزان بارش باران و بسیاری از حوادث جغرافیایی و طبیعی از همین قاعده پیروی کرده و در چارچوب نظام علی - معلولی قرار دارد؛ پس کاملاً طبیعی است اگر چند نفر مبتلا به کرونا از چین وارد قم و مهمان شخص قمی شوند، این ویروس به دیگران منتقل شده و برخی از مردم قم

۱. مرتضی مطهری، مجموعه آثار، تهران: صدرا، ۱۳۷۳، ج ۱، ص ۱۲۶ و ۳۹۹.

به این ویروس مبتلا شوند و این واقعیت می‌تواند حتی در فرضی که هیچ گناهی در قم و یا هر شهر دیگری صادر نشده، باز محقق شود.

۲. اگرچه میان برخی از گناهان با برخی از بلاها رابطه علی - معلولی وجود دارد، اما این طور نیست که تمام بلاها بر اثر گناهان باشد؛ بلکه عوامل مختلفی می‌تواند در به وجود آمدن بلا دخالت داشته باشد.

۳. برخی مصائب و مشکلات ناشی از اعمال خود انسان است، و این امور گاهی از قبیل رعایت نکردن امور بهداشتی و گاهی از قبیل گناه است؛ مثلاً ابتلا به بیماری به دلیل عدم رعایت نکته‌های بهداشتی از خطاهای عملی انسان است که دامن گیر او و دیگران می‌شود؛ هرچند در فرض عدم تقصیر در ابتلا به بیماری، خداوند به رحمت خویش بر انسان گرفتار می‌نگرد و برای دردی که به‌واسطه آن بیماری تحمل می‌کند، پاداش‌هایی در نظر می‌گیرد و بر اساس مصلحت شخص مبتلا، آن پاداش را در دنیا یا آخرت به او عطا می‌فرماید؛ اما به‌هرحال منشأ بیماری، خود انسان بوده است و در فرض مقصر بودن، حتی مستحق پاداش و عوضی از جانب خداوند هم نخواهد بود!

گاهی هم ابتلا به امراض، مصائب و بلاها، ناشی از گناهانی است که انسان مرتکب می‌شود. در این فرض هم خود انسان مسئول پیامدهای آن است. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «آنچه از مصائب و ناملایمات به شما رسد، به‌خاطر اعمالی است که خود انجام داده‌اید».^۱ این آیه به‌خوبی نشان می‌دهد مصائب و بیماری‌هایی که دامن گیر انسان می‌شود، ناشی از عمل خود انسان است و به این ترتیب یکی از فلسفه‌های حوادث دردناک و

مشکلات زندگی روشن می‌شود؛ البته پیامدهای مادی گناه همواره در زندگی انسان‌ها پدید نمی‌آید و ممکن است به جهان آخرت منتقل شود؛ ولی گاهی خداوند برای سبک کردن بار گناه بنده‌اش او را در دنیا عقوبت می‌کند. این عقوبت هم در حقیقت ناشی از مهر و رحمت واسعة الهی است که می‌خواهد بنده‌اش پاک و سبکبار از این دنیا منتقل شود. امیرمؤمنان علی علیه السلام از پیامبر گرامی خدا صلی الله علیه و آله نقل می‌کند که فرمود: «این آیه (وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ...) بهترین آیه در قرآن کریم است. ای علی! هر خراشی که از چوبی بر تن انسان وارد می‌شود و هر لغزش قدمی، بر اثر گناهی است که از او سر زده است. آنچه خداوند در دنیا از بندگان عفو می‌کند، گرامی‌تر از آن است که (در قیامت) در آن تجدید نظر فرماید (و آنان را عقوبت کند) و آنچه را که در این دنیا عقوبت فرموده، عادل‌تر از آن است که در آخرت بار دیگر کیفر دهد!»^۱ به این ترتیب این گونه مصائب علاوه بر اینکه بار گناه انسان را سبک می‌کند به او قدرت خودکنترلی در رفتارهای نادرست می‌دهد.

البته ظاهر آیه ۳۰ سورة شوری عام است و همه مصائب را در بر می‌گیرد، ولی مطابق معمول در الفاظ عام و مطلق، استثنائاتی وجود دارد، مانند مصائب و مشکلاتی که دامن گیر انبیا و ائمه معصومین علیهم السلام می‌شده که برای ترفیع مقام یا آزمایش آنها بود و همچنین مصائبی که گریبان غیرمعصومان را می‌گیرد و جنبه آزمون دارد.

۴. اگر بشر زندگی راحت و خالی از هرگونه ناملایماتی داشته باشد، ارزش راحتی و آسایش را درک نخواهد کرد؛ زیرا با غرور، شهوت، امیال و

۱. محمدبن حسن طبرسی، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ذیل آیه ۳۰ سورة شوری.

۱. شوری: ۳۰.

غرایزی که دارد، اگر به حال خود رها شود و هیچ وسیله بیدار باشی نداشته باشد، اندک اندک حدود و حقوق را فراموش کرده و طبعاً به هرگونه خواسته نامشروع، امیال و آرزوهای پست، تن خواهد داد و این امر برای او پیامدهای نامطلوبی در دنیا و آخرت دارد. گاهی بشر به یک بانگ بیدار باش و زنگ خطر نیازمند است تا فطرت ذاتی اش بیدار شده و به خداوند رو آورد. علت برخی از مصائب و مشکلات این است که انسان، دلبسته و اسیر زرق و برق این جهان مادی نشده و آن را جاودانه نپندارد؛ بنابراین مصائب و مشکلات زنگ بیدارباش برای غافلان، شلاق بر ارواح خفته، رمز ناپایداری جهان مادی و اشاره‌ای به کوتاه‌بودن عمر این زندگی است؛ البته این هم رحمتی از جانب خداوند متعال در حق بندگان است؛ چراکه هم بندگان را در مسیر حق نگه می‌دارد و هم بابت درد و سختی ناشی از بلای وارد شده، پاداشی درخور مرحمت خواهد کرد. گاهی مصائب و مشکلات آزمایش الهی است تا استعدادهای مختلف معنوی، اخلاقی انسان شکوفا شده و خوبان از بدان بازشناخته شوند؛ چنانکه انسان‌های وارسته مانند حضرت ابراهیم خلیل الرحمان بارها مورد آزمایش قرار گرفته تا به رشد معنوی نائل شوند.

سوم: مردم قم هرگز تافته جدا بافته‌ای از دیگر مردمان نیستند؛ هر سستی که بر دیگر انسان‌ها جاری است بر مردم قم نیز جاری است؛ بنابراین بلاهایی که بر اهل قم نازل شود، برای خوبان‌شان درجه و آزمون صبر و شکر و برای بدکاران‌شان عقوبت و کفر الهی است!

۲۳

دخالت علمای حوزه در قرنطینه نشدن قم

برای پیشگیری از انتقال ویروس کرونا، شهر قم می‌بایست قرنطینه می‌شد؛ اما علما و روحانیون قم با زور مانع قرنطینه قم شدند و بیماری گسترش یافت!

۱. اینکه قم اولین شهری است که بیماری کرونا در آن تشخیص داده و اعلام شد، سخن درستی است؛ اما اینکه منشأ گسترش ویروس کرونا قم بوده، ادعایی است که هرگز اثبات نشده است. با توجه به اینکه از یک سو زادگاه ویروس کرونا کشور چین است و چین مناسبات گسترده با همه کشورهای جهان دارد و ممکن است ویروس توسط مسافران ایرانی و چینی و مسافران هر کشور دیگری به ایران منتقل شده باشد و از سوی دیگر شهر قم فاقد فرودگاه است و مسافران بین‌المللی ابتدا به شهر تهران و دیگر استان‌های کشور وارد می‌شوند؛ بنابراین گسترش ویروس از قم، فرضیه‌ای نادرست است.

۲. امروزه برای مهار بیماری‌های واگیر راهبردهای مختلفی وجود دارد و هر کشور با توجه به شرایط اقلیمی، سیاسی و فرهنگی خود راهبردهای خاصی را انتخاب می‌کند. قرنطینه یا فاصله‌گذاری اجتماعی یکی از این

راهبردها است که با توجه به وضعیت کنونی فرهنگ عمومی در ایران از ابتدا در دستور کار ستاد مقابله با کرونا نبود. بافت اجتماعی و فرهنگی مردم ایران در پذیرش دستورالعمل‌ها و قوانین، همواره بر پایه توصیه‌های اخلاقی و انسان دوستانه است و ارزش‌ها و باورهای مذهبی در آن بسیار تأثیرگذار است. اگر چین توانست با قرنطینه بر مسئله کرونا غلبه کند به سبب ویژگی اجتماعی و فرهنگی خاص مردم چین است. چینی‌ها سال‌ها است که در چارچوب حکومت تک حزبی و شبه دیکتاتوری زندگی کرده‌اند؛ از این رو به راحتی و به سبب عادت از دستورالعمل‌های شدید و سخت گیرانه تبعیت می‌کنند؛ اما فرهنگ عمومی مردم کشور ایران با چنین رویکردهایی سازگار نیست؛ از این رو قرنطینه شهرها در دستور کار دولت نبود. مقام معظم رهبری عمل به دستورات مسئولان را برای همه لازم دانسته و هیچ شهر یا قشری را استثنا نکردند. علما و روحانیون همواره از اقشاری بوده‌اند که به قانون جمهوری اسلامی احترام گذاشته و مردم را نیز به احترام و عمل به قانون تشویق کرده‌اند. بر این اساس ادعای مقاومت علمای قم در برابر قرنطینه این شهر، اتهام سخیف و نادرستی است که دشمنان دین و روحانیت برای ایجاد بدبینی و تنفر در میان مردم شایعه کرده‌اند؛ البته هر فردی ممکن است نسبت به امور اجتماعی نظرات خاصی داشته باشد و اقتضای آزادی بیان هم همین است؛ اما وقتی نظام سیاسی تصمیمی می‌گیرد، همه در برابر آن خاضع و مطیع خواهند بود.

۳. پس از تشکیل جمهوری اسلامی، نهاد دولت در ایران، همواره ماهیتی مردمی داشته است. نظام سیاسی کشور ما مردمی است و نهاد سیاست برای اداره کشور، حل مشکلات کلان و رفع بحران‌های اجتماعی، به جای اتکا به نظامی‌گری و رفتارهای پلیسی، مشکلات و بحران‌ها را با یاری مردم حل کرده است. با توجه به این روحیه و رویه، در موضوع کرونا نیز رویه نظام کمک گرفتن از خود مردم و تلاش برای مهار بیماری با همراهی و همکاری

خود مردم بوده است. تلاش خستگی ناپذیر کادر درمانی و گروه‌های جهادی مردمی دلیلی روشنی بر این واقعیت است.

۴. قم شهر مهمی در مرکز ایران است. این شهر در واقع گذرگاهی برای دستیابی شهروندان به چندین استان دیگر در شمال، جنوب و مرکز ایران به شمار می‌رود. با وجود حجم بسیار زیاد ورودی و خروجی و راه‌های اصلی و فرعی فراوانی که به شهر قم منتهی می‌شود، اساساً امکان قرنطینه کامل شهر قم وجود ندارد و عملیاتی کردن چنین طرحی علاوه بر هزینه زیاد مالی و انسانی، ناکارآمد می‌نمود.

سال ۱۳۲۲ شروع شده. یک‌ماه و نیم قبل از حرکت ایشان بیماری وبا در کرمانشاه و در کنگاور شایع شده بود و اساساً ورود بیماری وبا ربطی به ایشان و کاروان ایشان نداشت.^۱

۳. به دنبال گسترش ویروس کرونا در ایران، علما و مراجع معظم تقلید مانند همه مقاطع تاریخی، از همان ابتدا آمادگی خود را برای همکاری با نظام سلامت کشور اعلام کرده و در همین راستا کلیه درس‌ها و گردهمایی‌های خود را تعطیل کردند؛ با این حال وزارت بهداشت به عنوان ستاد اصلی مدیریت بحران کرونا، مخالفت خود را با راهبرد قرنطینه شهرها اعلام کرد. در این زمینه دکتر حریرچی، معاون وزیر بهداشت با بیان این مطلب که با قرنطینه به هیچ عنوان موافق نیستیم، گفت: «قرنطینه برای قبل از جنگ جهانی اول، برای طاعون و وبا است و چینی‌ها نیز در حال حاضر از قرنطینه‌ای که انجام شده راضی نیستند. قرنطینه تبعاتی دارد و ما با قرنطینه موافق نیستیم!»^۲

۴. با وجود مخالفت صریح دولت با قرنطینه رسمی شهرها و لزوم قطع زنجیره انتقال ویروس کرونا به وسیله خود مردم و با قرنطینه خانگی، مراجع معظم تقلید در پیام‌ها و پاسخ به استفتائات خود بر لزوم همکاری با مسئولان در این زمینه تأکید کرده و اعلام کردند که هرگونه سهل‌انگاری در این زمینه، اگر به آلودگی دیگران منجر شود، شرعاً گناه بوده و موجب ضمان شرعی برای فرد ناقل خواهد بود؛ تا جایی که اگر فردی که بیماری به او منتقل شده از دنیا برود، دیه او بر عهده ناقل خواهد بود! مراجع معظم تقلید با استفاده از ابزارهای شرعی که در اختیار دارند، در زمینه تشویق مردم برای رعایت

۲۴

علمای دین مخالفان همیشگی با راهکارهای بهداشتی

زمانی در ایران وبا آمد. خواستند شهرهای آلوده را قرنطینه کنند، ولی آیت‌الله مامقانی رحمته‌الله، مرجع تقلید شیعیان در آن دوران، با آن مخالفت کرد و به همین سبب وبا گسترش یافت. امروز هم علمای قم با قرنطینه مخالفت کردند و کرونا در ایران گسترش یافت!

۱. داستان‌سرایی درباره نقش آیت‌الله مامقانی رحمته‌الله در گسترش وبا در دوران قاجار، از اتهامات بی‌اساسی است که بر پایه اسناد غیرمعتبر و جعلی، به این عالم بزرگوار زده شده است. به جرئت می‌توان گفت علت چنین اتهاماتی، نقش آن مرحوم در مبارزه با فرقه‌های گمراه ساخته استعمار پیر و افشای جنایت‌های روس و انگلیس در ایران از جمله مبارزه او با فرقه ضاله بهائیت بوده است. ایشان در مسیر کاروان خود از کربلا تا مشهد همواره این حرکت ضداستعماری را به‌خوبی و استواری به انجام رساند.

۲. طبق اسناد و شواهد تاریخی، مسیر حرکت کاروان آیت‌الله مامقانی رحمته‌الله از نجف به کربلا و از کربلا به مرزهای ایران و از مرزهای ایران به کرمانشاه و نهایتاً به تهران و مشهد بوده است. این حرکت تقریباً از چهاردهم محرم

۱. موسی حقانی، پاسخ به شبهات درباره وبا، خبرگزاری مهر:

(<https://www.mehrnews.com/news/4869932>)

۲. خبرگزاری دانشجویان ایران، ایسنا؛ (<https://www.isna.ir/news/98120503835>)

دستورات بهداشتی و ماندن در خانه به منظور قطع زنجیره انتقال، نقش مهمی را ایفا کردند و این در حالی است که برخی کشورها همچون ایتالیا، که چند روز پس از ایران نخستین مورد ابتلا به کرونا را شناسایی کردند و روزهای اول آمارهای کمتری نسبت به ایران داشتند، به دلیل فقدان ابزارهای کافی برای اقناع مردم برای ماندن در خانه‌ها و با وجود استفاده از نیروهای نظامی برای قرنطینه برخی شهرها، اکنون آمار وحشتناک مبتلایان و جانباختگان را اعلام می‌کنند.

۲۵

فتوا به حلال شدن الکل با وجود کرونا

قرن‌ها علما و فقهای مسلمان به حرمت الکل فتوا می‌دادند و امروز برای مقابله با کرونا مجبور شدند آن را حلال اعلام کنند! درواقع ویروس کرونا اثبات کرد که کشف محمدبن زکریای رازی، دانشمند بزرگ ایرانی که منتقد قرآن و اسلام بود، خاصیتش از تمامی پیامبران، امامان علیهم‌السلام، امامزادگان و کتاب‌های مذهبی بیشتر است!

۱. این سخن که در رسانه‌های خبری ملحدان و دین ستیزان مطرح شده است، نشانه جهل یا تجاهر گویندگان آن است؛ زیرا فتاوی فقیهان مسلمان درباره الکل هیچ تغییری نداشته است. اگر منظور از حلال‌شدن، نوشیدن الکل است، که از نگاه فقهای شیعه همچنان حرام است و کسی آن را حلال نکرده است (البته شماری از دشمنان ایران زمین، با تبلیغ این ادعای نادرست که نوشیدن الکل از تأثیر ویروس کرونا جلوگیری می‌کند، برخی از افراد ساده لوح را به نوشیدن الکل تشویق کرد که متأسفانه مرگ برخی از هموطنانمان را موجب شد)، اما اگر منظور از حلال‌شدن، فتوا به پاکی و

استفاده از آن در امور بهداشتی و پزشکی است، که این حکم جدیدی نیست، بر اساس نظر فقهای شیعه الکمل بهداشتی پاک و استفاده از آن در امور درمانی مباح است، البته الکمل اگر مستکننده باشد، نجس و نوشیدن آن حرام است؛ علاوه بر اینکه زیان آور بودن الکمل برای بدن از گزاره های قطعی علوم زیستی است؛ البته فقها گفته اند که اگر در موارد خاصی به تشخیص متخصصان حاذق و امین، درمان در نوشیدن مقداری از الکمل منحصر باشد، مصرف به مقدار درمان، از باب اضطرار اشکالی ندارد.

۲. تحقیقات تاریخی نشان می دهد که زکریای رازی خداپرست بوده است؛ هرچند برخی از اعتقادات نادرست هم به او نسبت داده شده است. با این وجود کشف الکمل توسط او، اگرچه کار بزرگی است و برای ما ایرانیان افتخاری به شمار می رود، اما هرگز به این معنا نیست که همه اعتقادات رازی درست بوده و ما باید در همه امور زندگی پیرو نظرات او باشیم! و به این معنا نیست که کشف الکمل، همه مشکلات بشر را حل کرده و سودمندی زکریای رازی از همه دانشمندان جهان بیشتر بوده است؛ چه رسد به سودمندی پیامبران و امامان علیهم السلام. چنین ادعایی بسیار نابخردانه است!

۳. مقایسه زکریای رازی دانشمند بزرگ ایرانی با پیامبران و امامان علیهم السلام مقایسه ای نابجا است؛ زیرا فلسفه فروفرستادن پیامبران و انتصاب امامان علیهم السلام چیزی است که انسان بدون وحی بدان دسترسی پیدا نمی کند؛ یعنی چیزی که مربوط به سعادت بشر در دنیا و آخرت است و بدون استمداد از وحی برای بشر دست نیافتنی است. امثال رازی نیز برای شناخت حقیقت و راه صحیح زندگی و رسیدن به سعادت جاودان به پیامبران و امامان علیهم السلام نیازمندند، هرچند ممکن است به غلط، چنان نیازی را احساس نکنند!

۲۶

فقیهان شیعه و استمداد از کافران

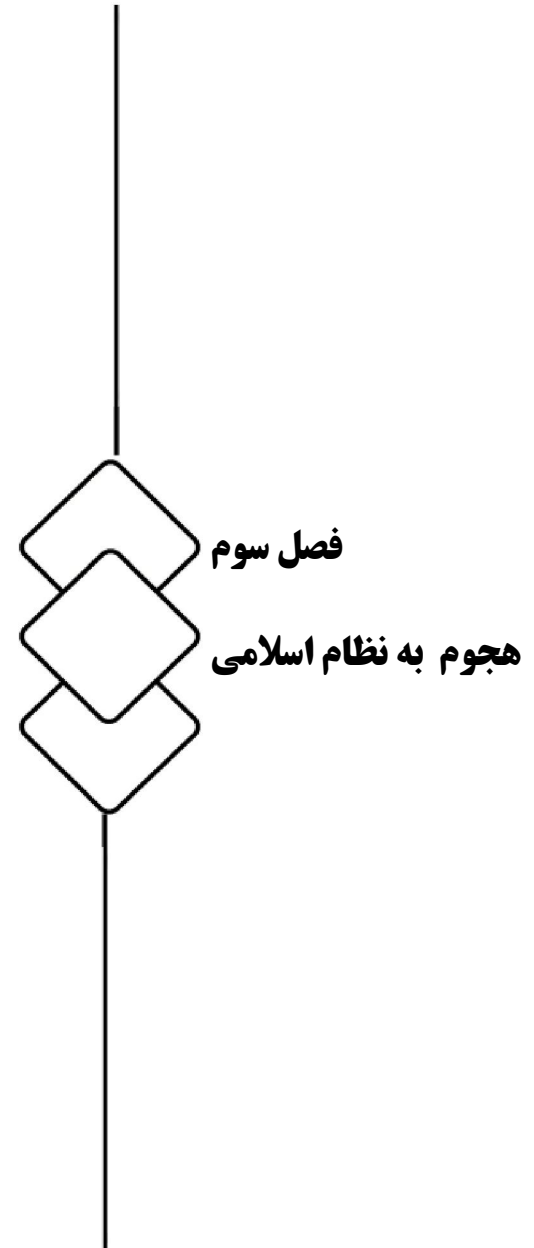
آیت الله مکارم شیرازی فتوا داده که اگر اسرائیل داروی کرونا را کشف کند، خرید آن از اسرائیل مانعی ندارد. چشم انتظارید کفار براتون کاری کنند!

۱. مطلبی که اخیراً در فضای مجازی منتشر شده و مضمون آن پاسخ به یک استفتاء از سوی آیت الله العظمی مکارم شیرازی، مبنی بر جواز خرید داروی کرونا از اسرائیل است، دروغ محض است. دفتر حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی در اطلاعیه ای با اشاره به این مطلب اعلام کرد: «به اطلاع می رساند این مطلب دروغ محض بوده و هیچ گاه سؤال و جوابی در این زمینه از محضر آیت الله العظمی مکارم شیرازی مطرح نشده است.»

۲. امروز خوشبختانه به برکت انقلاب و نظام مقدس جمهوری اسلامی، کشور ما از جایگاه کشوری وابسته به غرب در علوم، فنون و محصولات مرتبط با حوزه بهداشت و درمان، به قطب بزرگ علم و صنعت در این زمینه تبدیل شده است؛ به طوری که طبق آخرین اطلاعات، ایران توان تولید ۹۹ درصد داروهای مورد نیاز خود را دارد و یک درصد باقی مانده هم یا از نظر اقتصادی تولید آن به صرفه نیست و یا اینکه به تازگی وارد فهرست دارویی

دنیا شده است.^۱ با توجه به تجربه متخصصان و دانشمندان ایرانی در زمینه کشف و تولید انواع داروهای بیماری‌های سخت و صعب‌العلاج، به‌ویژه بیماری‌های همه‌گیر، این امیدواری وجود دارد که کشور ما بدون نیاز به هر کشور دیگری (ازجمله دشمنانی که یا حاضر به کمک نیستند و یا کمک‌های خود را مشروط و با نیت نامشروع انجام می‌دهند) بتواند دارویی برای مقابله با بیماری کرونا تولید نماید؛ چنان‌که قدم‌های خوبی نیز در این راستا برداشته شده است.

^۱. رک: گزارش معاون وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رئیس سازمان غذا و دارو، خبرگزاری ایرنا؛ (<https://www.irna.ir/news/83544636>).

جنگ تئوریک به مراتب سخت‌تر و تأثیرگذارتر از جنگ نظامی است و یکی از مصادیق جنگ تئوری، مبارزهٔ سیاسی است که بنیان‌های اندیشه‌ای جامعه را در حوزهٔ سیاست هدف قرار می‌دهد. مهمترین شبهاتی که در حوزهٔ اندیشهٔ سیاسی و نظام سیاسی ایران در رسانه‌های معاند مطرح گردیده و نیز پاسخ آنها به شرح زیر است.

۲۷

پنهان‌کاری جمهوری اسلامی در اطلاع‌رسانی درباره کرونا

مخفی‌کاری ایران در اطلاع‌رسانی به‌موقع دربارهٔ ویروس کرونا برای برگزاری راهپیمایی ۲۲ بهمن و انتخابات مجلس شورای اسلامی بوده است و این امر باعث شد تا یک بیماری قابل پیشگیری فراگیر شود. شواهدی نشان می‌دهد که مسئولان جمهوری اسلامی از وجود این ویروس مطلع بوده‌اند. یکی از مداحان گفته که در دیدار رهبری با مداحان، محافظان از بوسیدن دست ایشان جلوگیری می‌کردند؛ رئیس سازمان پدافند غیرعامل نیز گفته که چند هفته قبل از شیوع ویروس، به مسئولان هشدار داده بودیم!

۱. این مطلب صرفاً ادعایی بدون دلیل معتبر است و شواهد مطرح شده، چنان ادعایی را اثبات نمی‌کند. طبق مستندات معتبر آزمایشگاهی، فاصلهٔ میان تشخیص اولین موارد ابتلا به ویروس کرونا تا اعلام رسمی آن توسط وزارت بهداشت، بیش از چند ساعت نبوده است! جمهوری اسلامی ایران به هیچ وجه چنین کار غیراخلاقی، غیرانسانی و خلاف موازین شرعی را مرتکب نشده و صادقانه در نخستین ساعات اطلاع از اثبات موارد ابتلا، در جهت اطلاع‌رسانی، مقابله و پیشگیری علمی و استاندارد اقدام کرده است.

۲. کرونا بیماری فراگیری است که امروزه اکثر کشورهای جهان را شیوع یافته و احتمال شیوع آن در کل جهان بسیار زیاد است. ویژگی این بیماری برخلاف سایر بیماری‌های واگیردار، سرعت زیاد انتقال میان‌فردی، سخت‌جانی و ناشناخته‌بودن آن است؛ به گونه‌ای که در حال حاضر جز قرنطینه پیشگیرانه افراد سالم و قرنطینه درمانی بیماران و اقدامات مراقبتی و حفاظتی شخصی، راهکار دیگری برای پیشگیری از ابتلای به آن معرفی نشده است؛ حتی تشخیص و تفکیک ویروس کرونا از سایر بیماری‌های مشابه مثل آنفلوآنزا و سرماخوردگی نیز برای افراد عادی آسان نیست؛ به همین سبب هزینه‌های انسانی و مادی پیشگیری و درمان این بیماری برای کشورهای گرفتار و نیز اقتصاد جهانی بسیار زیاد خواهد بود؛ بنابراین نخستین و مهم‌ترین اقدام منطقی در برابر این بیماری از سوی دولت‌ها و ملت‌ها، اقدامات مراقبتی است. اقداماتی نظیر ممنوعیت ترددهای غیرضرور و ناایمن میان کشورها، گرفتن تست ویروس کرونا از مسافران، قرنطینه افراد مشکوک و غیره.

۳. یکی از الزامات برخورد منطقی و مؤثر با مسئله ویروس کرونا، آگاهی‌بخشی به مردم است تا با انجام اقدامات احتیاطی، از ابتلا و شیوع آن مانع شوند. مسئله پیشگیری از شیوع بیماری و تبدیل شدن آن به اپیدمی آن قدر مهم و راهبردی است که هیچ مصلحت‌اندیشی سیاسی، نمی‌تواند تأخیر مقابله با آن را برای نظام اسلامی توجیه کند؛ زیرا منافع زودگذر سیاسی هرگز نمی‌تواند زیان‌های وسیع و دامنه‌دار سیاسی، اقتصادی و امنیتی نظام را توجیه کند و مسئولان نظام این امر را بهتر از دیگران متوجه می‌شوند.

۴. اگر دلایل سیاسی برای این کار وجود می‌داشت، قاعدتاً مسئولان باید این کار را به پس از انتخابات موکول می‌کردند تا کاهش مشارکت مردم در انتخابات را موجب نشود. طبق برآوردهای معتبر، مهم‌ترین علت کاهش

مشارکت مردم در انتخابات اخیر، در کنار برخی نارضایتی‌ها از اوضاع اقتصادی، مسئله نگرانی از ویروس کرونا بوده است. این در حالی است که بسیاری از کشورهای جهان و حتی برخی کشورهای همسایه، با وجود شیوع گسترده این بیماری، به دلایل سیاسی و یا اقتصادی، تا چند هفته حاضر به اعلام آن نبودند.

۵. چندین هفته پیش از اثبات انتقال ویروس به ایران، ویروس در کشور چین شناسایی و شیوع یافته بود و این امر چیزی نبود که مسئولان ایرانی از آن بی‌خبر باشند؛ هشدار رئیس سازمان پدافند غیرعامل هم امری طبیعی است و هرگز به معنای وجود و شیوع ویروس در آن زمان نیست. اساساً کارویژه پدافند غیرعامل بررسی و پوشش نقاط آسیب‌پذیر و خطرات احتمالی است و با توجه به مناسبات گسترده تجاری و گردشگری میان ایران و چین، چنین احتمالاتی کاملاً به‌جا و معمول است. سخنی که از مداح معروف نیز نقل شده، چنان ادعایی را اثبات نمی‌کند؛ زیرا اگر مسئولان بلندپایه نظام از چنان موضوعی مطلع بودند، قطعاً نشست رهبری با مداحان لغو می‌شد. از آنجا که نشست با مداحان در فضای بسته برگزار شد و انتقال ویروس در چنان فضایی بسیار محتمل بود، می‌بایست نشست لغو یا از ورود افراد مشکوک جلوگیری می‌شد؛ که هیچکدام از این امور اتفاق نیفتاده است؛ پس جلوگیری از بوسیدن دست رهبری به‌خاطر وجود جمعیت زیاد و ملاحظه مسائل امنیتی بوده است.

این شبهه با استفاده از برخی شگردهای جنگ روانی، مثل مفروض‌انگاری، دلیل تراشی، برچسب زنی و غیره در صدد القای اتهامی ناجوانمرانه به نظام اسلامی و مقام معظم رهبری است. در تکنیک مفروض‌انگاری، فرد با القای یک مطلب به صورتی که گویی شکی در وقوع

آن نیست، به تحلیل و تفسیر آن می‌پردازد. در شگرد دلیل‌تراشی، فرد بدون استفاده از روش صحیح و ارائه هرگونه دلیل منطقی، به ساختن دلایل و توجیهات مورد نظر خود درباره یک واقعه اقدام می‌کند. برچسب‌زنی از شگردهای شایع جنگ‌روانی است. در این تکنیک با زدن برچسبی منفی (پنهان‌کاری) به طرف مقابل، همه بار معنایی منفی آن برچسب را در ذهن مخاطب تثبیت می‌کند.

۲۸

آمارهای جمهوری اسلامی درباره قربانان کرونا

آمار رسمی مبتلایان، بهبودیافتگان و تلف‌شدگان کرونا در ایران با آمار غیررسمی تفاوت فاحشی دارد؛ درحالی‌که جمهوری اسلامی اصرار دارد مردم اخبار و آمار را تنها از طریق وزارت بهداشت و صدا و سیما دنبال کنند، اکثر مردم به سبب بی‌اعتمادی به نظام، آمار و اخبار را از طریق فضای مجازی دنبال می‌کنند!

۱. حوادث هولناکی مثل زلزله، سیل، بیماری‌های فراگیر و... از مسائلی است که ترس، اضطراب و دلهره فراگیری را در میان مردم موجب می‌شود و نظم و امنیت جامعه را به خطر می‌اندازد. گسترش رسانه‌های مجازی در کنار مزیت‌های خود، آسیب‌های بزرگی را ایجاد می‌کنند. فضای مجازی امکان انتقال پیام‌های جعلی یا تحریف‌شده را که در بیشتر موارد همراه با شگردهای رسانه‌ای است، به شکل بسیار گسترده‌ای ایجاد کرده است؛ به طوری که امکان تشخیص پیام درست از غلط، به ویژه برای مردم عادی، بسیار مشکل و حتی گاهی غیرممکن است. این واقعیت گاهی جامعه بزرگی را به سوی بحران و جنگ داخلی می‌کشاند؛ به عنوان مثال چند سال قبل تصاویری از حمله شیمیایی دولت سوریه به مناطق تحت سلطه تکفیری‌ها و

کشته شدن تعدادی از مردم و کادر درمانی بیمارستان‌ها منتشر شد و دولت آمریکا به این بهانه، قصد آن داشت تا به کشور سوریه حمله کند؛ اما پس از چندی فیلم دیگری منتشر شد که نشان می‌داد همهٔ صحنه‌های بمباران شیمیایی ساختگی بوده و تمام کسانی که در برابر دوربین به زمین می‌افتند، طبق سناریوی نوشته شده و با هدایت کارگردان در حال بازی‌اند و پس از اتمام نقش خود، برخاسته و بدون هرگونه مشکلی به ادامهٔ فعالیت خود می‌پردازند!^۱ این ویژگی رسانه‌های مدرن، به خطاهای ذهنی و در نتیجه اشتباهات محاسباتی مردم منجر شده و تحلیل‌های غلط و قضاوت‌های نادرست و واکنش‌های رفتاری خطرناک‌وا می‌دارد. چنین شیوه‌های رسانه‌ای مخربی، در شرایط بحران ازجمله بلاهای طبیعی که به خودی خود، اضطراب و دلهره‌آور است و جامعه بیش از هر زمان دیگری به آرامش، امنیت و قضاوت صحیح نیاز دارد، حائز اهمیت مضاعف است. به‌همین سبب در شرایط بحران، همواره باید مرکز رسمی واحدی کنترل و مدیریت اخبار اطمینان بخش را در دست داشته و از پراکندگی ذهنی و خطاهای تحلیلی مردم جلوگیری کند. در اکثر کشورهای جهان سازوکارهایی برای انتشار اخبار درست و تفکیک آن از اخبار غلط طراحی می‌شود و راهبرد عقلانی و درستی است؛ بنابراین اصرار نظام به توجه مردم به اخبار رسمی و پرهیز از دنبال کردن منابع نامعتبر در فضای مجازی، قطعه‌ای جورچین مدیریت صحیح بحران است. علت تفاوت فاحش میان آمار رسمی و غیررسمی، علاوه بر اشراف اطلاعاتی منابع دولتی بر واقعیات، تعهد نظام به ارائهٔ آمار و اخبار صحیح است؛ چیزی که در منابع ناشناس و نامعتبر وجود ندارد و این منابع با اهداف و اغراض خاص سیاسی و اقتصادی هرگونه خبر جعلی و

تحریف شده‌ای را منتشر می‌کنند.

۲. اطمینان عمومی به آمار و اطلاعات نهادهای رسمی از یک جهت به میزان مشروعیت مردمی نظام و از جهت دیگر تأیید سازمان‌های بین‌المللی بستگی دارد؛ نظامی که از سطح بالای مشروعیت برخوردار است، طبیعتاً به همان نسبت، مردمی تلقی شده و اطمینان مردم به اخبار و تحلیل‌های از سوی نهادهای رسمی نظام افزایش می‌یابد. جمهوری اسلامی ایران از پشتوانهٔ مردمی مطلوبی برخوردار است و طبیعتاً اکثریت مردم برای دریافت اخبار به منابع معتبر داخلی مراجعه می‌کنند. مضاف بر اینکه سازمان‌های بین‌المللی که عمدتاً تحت سلطهٔ قدرت‌های استکباری است و گزارش‌های منفی آنها دربارهٔ ایران به علت احتمال مغرضانه‌بودن چندان قابل اعتماد نیست، فرایند مقابلهٔ نظام اسلامی با موضوع ویروس کرونا را فرایندی صحیح و مؤثر اعلام می‌کنند. سازمان بهداشت جهانی با تأیید مواضع ایران در خصوص مقابلهٔ منطقی با ویروس کرونا تمام صحنه‌سازی‌ها و دروغ پردازی‌های ضدانقلاب را رد کرده و بر درستی گزارش‌های ایران مهر تأیید زده است. به گزارش خبرگزاری فارس، «تدروس آدانوم» مدیرکل سازمان بهداشت جهانی روز دوشنبه ادعای «پنهان‌کاری» ایران در ارتباط با آمار قربانیان ویروس کرونا جدید (کووید-۱۹) را رد کرد.

۱. رک: مستند «دوما، دور، اما نزدیک»، پخش شده از شبکه اول صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.

ظرفیت‌های پزشکی، اعم از نیروی انسانی و ساختارهای فنی و علمی است. در دوران پیش از انقلاب، به‌علت کمبودهای فراوانی که در این زمینه وجود داشت، شاهد حضور هزاران پزشک خارجی از کشورهای شبه قاره هند بودیم، که هم از لحاظ علمی در سطح پایینی بودند و هم به‌علت مشکلات زبانی، این امر باعث بروز مشکلاتی می‌شد و گاهی جان شهروندان ایرانی را به خطر می‌انداخت. افزایش بیش از صد برابری سرمایه‌گذاری در بخش بهداشت در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی موجب شد تا به رشد چهارصد درصدی شاخص‌های بهداشتی و درمانی برسیم و به‌همین سبب، شاخص «امید به زندگی» در جامعه ایرانی در مقایسه با قبل از انقلاب از پنجاه سال به ۷۵ سال رسید! آمارهای معتبر نشان می‌دهد که قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، حدود هفت دانشکده پزشکی در دانشگاه‌های کشور وجود داشت؛ اما در حال حاضر حدود چهل دانشگاه علوم پزشکی در سراسر کشور به فعالیت مشغول‌اند. ظرفیت پذیرش دانشجوی پزشکی از حدود ششصد نفر در سال، پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، به حدود شش هزار نفر در سال افزایش یافته است. در سال ۱۳۵۷ تعداد کل پزشکان دارای کارت نظام پزشکی، حدود هفده هزار نفر بود، درحالی‌که طی سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، حدود ۱۴۰ هزار پزشک در دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور تربیت شده‌اند و همین مسئله جمهوری اسلامی ایران را از لحاظ شمار پزشکان به خودکفایی نزدیک کرده است. از لحاظ کیفی نیز وضعیت پزشکی و درمان پس از پیروزی انقلاب اسلامی بسیار پیشرفت داشته است؛ به‌گونه‌ای که امروزه کشور ما به یکی از قطب‌های درمان

۲۹

ضرورت ساختن بیمارستان به‌جای اماکن زیارتی

اگر جمهوری اسلامی به‌جای این همه امام‌زاده، بیمارستان ساخته بود، الان مشکل کمبود تخت بیمارستان نداشتیم!

۱. شرایط کنونی کشور و مدیریت خوب بحران شیوع ویروس کرونا نشان داد که جمهوری اسلامی از زیرساخت‌های بسیار قوی و مستحکم سلامت برخوردار است و در مقایسه با بسیاری از کشورهای پیشرفته و ابرقدرت، توانایی بهتری در مهار بحران‌هایی نظیر ویروس کرونا دارد. برخلاف اکثر کشورهای جهان که با کمبود زیرساخت‌های بهداشتی و پزشکی مواجه‌اند و متأسفانه در برخی از آنها به‌سبب کمبود تجهیزات پزشکی و محیط‌های بیمارستانی به سالمندان خدماتی داده نمی‌شود، جمهوری اسلامی ایران با تکریم روحی و مادی بیماران از همه اقشار جامعه، جلوه روشنی از یک نظام سیاسی اخلاق‌مدار را به نمایش گذاشته است.
۲. یکی از دستاوردهای مهم انقلاب اسلامی خودکفایی در زمینه

بیماران صعب‌العلاج در خاورمیانه و جهان تبدیل شده است؛ در اوایل انقلاب بسیاری از عمل‌های جراحی تخصصی در خارج از کشور انجام می‌شد، اما اکنون به برکت نظام جمهوری اسلامی و همت متخصصان داخلی، تمام اقدامات تخصصی و فوق‌تخصصی به‌جز چند مورد نادر که در زمینه بیماری‌های ژنتیکی است، در داخل کشور و توسط پزشکان ایرانی انجام می‌شود. در تولید دارو به درجه‌ای از پیشرفت رسیده‌ایم که داروهای برخی بیماری‌های صعب‌العلاج و لاعلاج، مثل انواع سرطان‌ها در درون کشور تولید می‌شود. در درمان ناباروری به یکی از قطب‌های درمانی جهان تبدیل شده‌ایم. در پیوند اعضا و نیز در موضوع توریسم پزشکی و سایر بخش‌های مرتبط با بهداشت، درمان و سلامت، کشور ما جزء کشورهای سرآمد جهان است؛ این در حالی است که تا پیش پیروزی انقلاب اسلامی به صورت مطلق به بیگانگان وابسته بودیم!^۱ بنابراین به لطف الهی ایران اسلامی از جهت ظرفیت‌های پزشکی و بیمارستانی، کشوری برخوردار است و این برخورداری با روحیه جهادی مردم و مسئولین، ارتش، سپاه پاسداران و دیگر نهادها، در تأمین نیازمندی‌های مربوط به این بیماری و راه‌اندازی بیمارستان‌های صحرایی با ظرفیت‌های لازم پزشکی به اوج خود رسید.

۳. مراقد و حرم‌های شریف امام‌زادگان در کشور ما یکی از ظرفیت‌های

مهم معنوی و فرهنگی است و کارویژه خاص خود را دارد. امام‌زادگان نمادهای معنویت، دینداری، پاکی، شرافت، شجاعت و شهادت‌اند. بسیاری از مردم فضای معنوی حرم‌ها و مراقد این بندگان پاک الهی را جایی برای کسب آرامش، امید و انگیزه‌های مثبت خود می‌دانند. اگر معتقدیم که به حکم عقل، «پیشگیری بهتر از درمان» است، مراقد و حرم‌ها، خود از فرصت‌های این پیشگیری است و بدیهی می‌نماید که فضاهایی که به پیشگیری از مشکلات روحی و جسمی کمک می‌کند، اگر مهم‌تر از بیمارستان نباشد، آثار مثبتش کمتر از بیمارستان نیست.

هر نهادی در جامعه جایگاه و کارویژه خود را دارد. همان‌گونه که نمی‌توان نانوائی را مهم و فروشگاه پخش مواد پروتئینی را غیرمهم دانست، یا دانشگاه را مهم و کارخانه را غیرمهم معرفی کرد و هر کدام بخشی از نیاز جامعه را تأمین می‌کند، نمی‌توان گفت بیمارستان مهم است، اما مساجد و حرم‌های امام‌زادگان غیرضروری است. این یک مغالطه غیرعلمی است و برای هر عاقلی بطلانش واضح است. انسان‌ها هم به بیمارستان برای درمان دردهای جسمی خود نیازمندند و هم به جاهایی که روحیات آنان را ارتقا بخشیده و احساس معنا و امید در زندگی‌شان را افزایش دهد! مضاف بر اینکه بیمارستان‌ها معمولاً با بودجه‌های عمومی و توسط دولت‌ها ساخته می‌شود، اما مساجد، حسینیه‌ها، تکایا، حرم‌های امامان علیهم‌السلام و امام‌زادگان توسط مردم و از طریق وجوهی مانند نذر، وقف و هدایای شخصی ساخته می‌شود.

۱. وضعیت بهداشت، درمان و سلامت مردم در حکومت پهلوی و بعد از انقلاب اسلامی در یک نگاه، خبرگزاری سلامت ایرانیان (سینا)، <http://sinanews.ir/detail/News/424312/2018> و نیز رک: پیشرفت‌های پزشکی پس از انقلاب، گزارش رئیس دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله عجله‌الله، خبرگزاری ایرنا، <http://www.irna.ir/fa/News/81487498>

هجوم کشورهای ظالم و قدرت طلب بوده و خواهد بود؛ از این رو محافظت از مرزها، استقلال سیاسی، منافع اقتصادی و امنیت مردم مستلزم وجود قدرت دفاعی متناسب با قدرت‌های نظامی دشمنان است؛ بنابراین اگر جمهوری اسلامی در این سال‌ها به ساخت و نگهداری جنگ‌افزارهای مدرن اقدام کرده است نه تنها نقطه ضعفی برای آن محسوب نمی‌شود، بلکه اتفاقاً از نقاط قوت و افتخارات این نظام مردمی است. در بحران بیماری کرونا هم با وجود کاستی‌های اولیه که طبیعتاً در همه جا وجود دارد، نظام اسلامی با اقتدار مثال زدنی و البته به برکت همکاری و همراهی مردم، به خوبی با موضوع روبه‌رو شد و هم اکنون شرایط مدیریت سلامت در کشور بسیار خوب و مطلوب است.

۳۰

افزایش قدرت نظامی یا رسیدگی به سلامت مردم

جمهوری اسلامی هزینه‌های هنگفتی را صرف ساخت و نگهداری موشک و جنگ‌افزار کرده است، در حالی که برای حفظ سلامتی مردم و کادر پزشکی به اندازه کافی ماسک و مواد ضدعفونی نداریم!

۱. شکی نیست که برای حفظ سلامتی انسان، تقویت قدرت دفاعی بدن بسیار حیاتی است و انسان‌هایی که در این خصوص دارای ضعف باشند، بیش از دیگران در معرض آسیب و بیماری قرار دارند. گلبول‌های سفید در انسان مأموریت حفاظت از سلامتی و مقابله با دشمنان خارجی را برعهده دارند؛ از این رو تقویت قدرت دفاعی بدن برای مقابله با ویروس‌ها و میکروب‌ها شرط ادامه حیات زیستی هر انسانی است.

۲. دقیقاً همین واقعیت در دنیای خارج بدن، یعنی میان انسان‌ها در سطح خرد و کلان جریان دارد. با توجه به رقابت‌ها و منازعاتی که همواره در فضای بین‌المللی وجود دارد و هرگز قابل انکار نیست، کشورها و ملت‌ها هم در برابر دشمنان خود به قدرت دفاعی و بازدارنده نیاز دارند. جمهوری اسلامی ایران به سبب ماهیت ظلم‌ستیزانه و ضداستکباری خود همواره مورد

آن نبود. کسانی که با استناد به برخی از امور به ظاهر مثبت در آن دوران در پی تطهیر حکومت فاسد پهلوی‌اند، جاهلانه یا از روی تجاها، چشم خود را بر فسادهایی که تا اعماق آن حکومت رخنه کرده بود، بسته‌اند. خاطرات سپهبد حسین فردوست، دوست صمیمی محمدرضا شاه، تنها برگه‌ای از دفتر قطور فساد و ظلم دستگاه پهلوی است که مطالعه آن لطف بسیار دارد.

۲. بیمارستان «مسیح دانشوری» یکی از ده‌ها مراکز درمانی است که در حال حاضر در کشور ما پذیرای بیماران کرونایی است. به اعتراف سازمان بهداشت جهانی، جمهوری اسلامی از نظام سلامت قوی و محکمی، که به برکت نظام اسلامی فراهم شده، برخوردار است و ان شاء الله با قدرت و صلابت بر بحران پیش آمده غلبه خواهد کرد. بیمارستان مسیح دانشوری که در دوران پهلوی اول بنیانگذاری شده و تا به امروز مراحل تکمیل و تجهیز آن ادامه داشته، در برابر خدمات گسترده و حیرت‌انگیز جمهوری اسلامی در حوزه سلامت، چیزی به‌شمار نمی‌آید. اگر رضاشاه یکی از کاخ‌های قاجار را به بیمارستانی برای مسلولان، تغییر کاربری داد، در عوض، ده‌ها کاخ مجلل در بهترین نقاط آب و هوایی کشور برای خود و وابستگانش برپا کرد. بهترین زمین‌های حاصلخیز کشور، به‌ویژه در شمال ایران، به تصرف خانواده پهلوی و شخص رضاشاه در آمده بود؛ به گونه‌ای که رضاشاه را بزرگ‌ترین زمین‌خوار تاریخ ایران نامیده‌اند! برجسته ساختن موضوع بیمارستان مسیح دانشوری، با هدف دفاع ناشیانه از حکومت پهلوی و زیرسؤال بردن خدمات بی‌نظیر جمهوری اسلامی است. بهترین راه برای روشن‌شدن موضوع، مقایسه آمارهای معتبر در خصوص خدمات پزشکی میان دوره پهلوی و دوران جمهوری اسلامی ایران است.

۳۱

کرونا و فرصت طلبی سلطنت‌طلبان

بیمارستان مسیح دانشوری یکی مهم‌ترین مراکز درمان بیماران کرونایی است؛ ساختمان این بیمارستان در دوران قاجار محلی برای خوش‌گذرانی شاهزاده‌های قجری بوده که توسط رضاشاه به مرکز درمانی معالجه بیماران ربوی تغییر کاربری داده شد. یعنی به سود رفاه مردم اختصاص یافت. این بیمارستان نمادی از خدمات حکومت پهلوی به مردم تهران است؛ جمهوری اسلامی همواره کوشیده است خدمات دوران پهلوی را ببوشاند و تصویر تاریکی از آن دوران در ذهن‌ها ترسیم کند!

۱. هیچ حکومتی، حتی ستمکارترین حکومت‌ها، با انگیزه‌های گوناگون، برخی از خدمات مثبت اجتماعی را انجام داده و می‌دهند و حکومت پهلوی هم از این قاعده مستثنا نیست؛ انقلاب اسلامی و نظام برآمده از آن هرگز نخواسته است خدمات مثبت آن دوران را ببوشاند، چیزی که هست عمق و گستره فساد و ویرانی آن دوران سیاه به قدری است که جایی برای پرداختن به کارهای مثبت نمی‌ماند. حکومت پهلوی اول و دوم حکومتی دست‌نشانده و به‌پشتوانه قدرت‌های استکباری ایجاد و بقا یافت و هیچ رنگی از خواست و اراده مردم در

ویروس و غیر اینها هم می‌شود ناتوانی بشر و عظمت و یگانگی حق را به رخ کشید!

- با توصیه پزشکان و کادرهای درمانی، شنیده و دیده می‌شود که برخی آنقدر ترسیده‌اند که خود را کاملاً محبوس کرده‌اند و به قدری دست و صورت خود را شسته و ضدعفونی کرده‌اند که پوست‌ها خشک و زخمی شده است؛ اما دریغا که این همه فرستادگان الهی به انسان برای سلامتی جسم و روحش سفارش به وضو (و بندگی) کرده‌اند، اما بسیاری از افراد لحظه‌ای به فکر طهارت و عبادت او نبوده و نیستند!

- همه ما برای فردا و پس فرداهای خود برنامه‌ریزی کار، سفر، خرید و... داشته و داریم، اما هیچکدام از آینده خبر نداریم و خدا است که مسیر من و شما و آینده را رقم می‌زند.

- چین، آمریکا، انگلیس، فرانسه، ایتالیا و آلمان و همه کشورهای که خود را ابرقدرت و دیگر کشورها را جهان‌سوم و توسعه‌نیافته معرفی می‌کردند، در برابر ویروسی ناچیز درمانده و عاجز شده‌اند؛ پس قدرت حقیقی تنها از آن خدا است!

جمع بندی

در داستان ویروس کرونا درسهای بسیاری برای ما وجود دارد که به برخی اشاره می‌شود:

- بشری که ادعای علم، صنعت و فن‌آوریش گوش فلک را کر کرده بود، با یک ذره نادیدنی و میلیون‌ها بار ریزتر از نوک سوزن، همگی درمانده شده و نمی‌دانند از کجا و چگونه صدمه می‌خورند!

- این بیماری نشان داد که چقدر نعمت‌های الهی ما را احاطه کرده و ما غافل و ناسپاسیم. دست‌زدن به صورت و چشم و گوش، نعمت است؛ کنار هم نشستن نعمت است، رفت و آمد، دید و بازدید، نعمت است؛ دیدن پدر و مادر و بوسیدن دست‌وپای آنها نعمت است؛ دیدن فرزندان و بغل کردن آنها نعمت است؛ مسجد، نماز جمعه و جماعت، هیئت و روضه، مجلس ختم و مجلس جشن، تشییع جنازه و... همه نعمتهایی است باید شاکر آنها بود. به‌خاطر ناسپاسی‌ها عذرخواه درگاه احدیت باشیم.

- این ویروس نشان داد که خداوند برای عذاب کردن و تنبیه انسان‌های عاصی، جاهل، غافل و گستاخ، لازم نیست حتماً سیل، زلزله، صاعقه و طوفان بفرستد؛ جمله ذرات عالم لشکر اویند. با ملخ، مورچه، آفت گیاهان و

کتابنامه

قرآن کریم

نهج البلاغه

۱. محمد بن حسن حر عاملی، وسائل الشیعه، قم: مؤسسه آل البيت (علیهم السلام)، ۱۴۰۹ق.

۲. محمد محمدی ری شهری، میزان الحکمه، قم: دارالحديث، ۱۳۸۹.

۳. محمد بن یعقوب کلینی، الکافی، تهران: دار الکتب الإسلامیه، ۱۴۰۷ق.

۴. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الأنوار، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۳ق.

۵. ابونصر محمد فارابی، التعليقات، تحقیق: جعفر آل یاسین، بیروت: دارالمناهل، ۱۴۰۸ق.

۶. محمد تقی تستری (شوشتری)، تواریخ النبی و الآل، محقق: محمود الشریفی، بیروت: مؤسسه التاريخ العربی، ۱۳۷۵ق.

۷. علی قرنی گلپایگانی، منهاج الدموع، قم: مؤسسه مطبوعاتی دین و دانش، چاپ سوم، ۱۳۴۴ق.

۸. محمد بن علی شیخ صدوق، عیون أخبار الرضا علیه السلام، تهران: نشر جهان، ۱۳۸۷ق.

۹. مرتضی مطهری، مجموعه آثار، تهران: صدرا، ۱۳۷۳.

۱۰. محمد بن حسن طبرسی، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، تهران: ناصر خسرو، ۱۳۷۲ هـ ش.

<https://www.mehrnews.com/>

<https://www.isna.ir/>

<https://www.irna.ir/>

<http://sinanews.ir/>

<http://www.irna.ir/>